

SVEIKINAME SU 80-OSIOMIS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS METINĖM

IŠKILMIŲ IR SUSIMĄSTYMO DIENA

Kun. Juozas A. Bacevičius

Mano mieli broliai ir sesės Kristuje, šiandien yra nepaprasta diena ne tik šios paprijos bendruomenės nariams, nes tai yra ypatinga diena viso pasaulio lietuviams. Šiandien mes prisimeiname 1918 m. vasario 16 d., kada lietuvių tauta paskelbė nepriklausomybę ir įkūrė nepriklausomą, laisvą Lietuvos valstybę. Tai buvo puiki diena, kuri pradėjo naują mūsų tautos istorijos, kultūros ir savitos kalbos skirsnį. Ji užbaigė ilgą svetimų pergalių ir pavergimų, politinių vedybų ir unijų istoriją. Ji pradėjo naują žmonių laisvės ir bendradarbiavimo erą, įtraukė į bendradarbiavimą su nauju pasauliu ir tuo pat metu paprašė sąjungos savo nepriklausomybei apsaugoti.

Kaip laisva valstybė, Lietuva klestėjo ir buvo pasaulio gerbiama. Ji buvo Tautų Sąjungos narė. Švietimas, dailė ir mokslas klestėjo Nepriklausomoje Lietuvoje. Visi žinome, kas atsitiko Antrojo Pasaulinio karo pradžioje.

Susimąstymo valandėlė. Nelengvi darbai laukia naujojo Lietuvos Respublikos Prezidento. V. Kučas nuotr.

Lietuva buvo Sovietų Rusijos užgrobtą ir 50-čiai metų liko pavergtą šalis. Tačiau šio dešimtmečio pradžioje Lietuva vėl pasiskelbė nepriklausoma ir lietuviai vėl grįžo į pasaulio bendruomenę kaip laisva tauta.

Daugelį metų Vasario 16-oji mums visiems lietuvių bendruomenėje buvo liūdesio diena. Tai buvo diena, kai prisimindavome garsią praeitį. Tai buvo priminimas melsis už laisvę bei padėti mūsų broliams ir sesėms, gyvenantiems Sovietų priespaudoje. Mes rinkdavomės kartu pasimelsti už laisvę, klausydavomės kalbų apie Lietuvoje gyvenančiųjų vargus. Mes jautėme jų skausmą, nes jiems buvo atimtos pagrindinės laisvės.

Tačiau nuo 1990-ųjų tie liūdni 50 istorijos metų liko praeityje. Dabar vėl Vasario 16-oji yra džiaugsmo šventės diena – laikas vilčiai ir laikas giliai padėkai. Ir tai yra laikas susimąstyti. Daugelis čia šiandien esančių buvote Sovietų persekiojimo aukos. Jūs, jūsų tėvai arba seneliai turėjo bėgti, gelbėdami savo gyvybes. Jums teko viską palikti: namus, artimuosius, turtą, darbą ir saugumą. Teko įsijungti į naują aplinką svetimoje šalyje, kol pagaliau suradote naują židinį – čia, Jungtinėse Valstijose ir net čia – Klyvlende (Cleveland, Ohio). Aš esu gimęs ir užaugęs Klyvlende. Ir daugelis tokių, kaip aš, net nesupranta

to, ką jūs išgyvenote. Aišku, mes girdime jūsų pasakojimus, tačiau netikrumo jausmas ir nežinios baimė tur būt buvo nepaprasta.

Nuo to laiko, kai čia įsikūrėte, jūs susipažinote su nauja gyvenimo aplinka, nauja kalba ir nauja kultūra. Tačiau jūs niekad nepamiršote savo gimtinės. Jūs buvote tie, kurie palaikėte gyvą savo kalbą ir kultūrą. Jūs buvote tie, kurie skelbėte pasauliui apie tai, kas atsitiko jūsų kraštui. Jūs buvote tie, kurie niekad nepraradote vilties per tuos 50 metų, kad jūsų Tėvynė vieną dieną taps vėl laisva. Tokie žmonės, kaip aš, kurie nematė Lietuvos, galėjo tik padėti jums išlaikyti Lietuvą gyvą. Mes buvome tie, kurie pramokome kalbą ir pažinome lietuvių papročius. Jūs buvote tie, kurie paskatino mus pažinti Lietuvą. Pažinti jos praeitį, jos kalbą ir papročius, kad mes kartu skelbtume pasauliui apie Lietuvos žmonių kančias. Ir tuo pačiu Lietuva tapo gyva mūsų širdyse. Šiandien, kaip Amerikos lietuvis, aš dėkoju jums už jūsų pastangas. Ir aš žinau, kad jūsų broliai ir sesės Lietuvoje irgi dėkoja jums už tai, ką jūs atlikote, nes be jūsų šiandien nebūtų laisvos Lietuvos.

Klausydamiesi šios dienos Mišių Evangelijos, mes girdime Jėzų suteikiantį viltį nieko neturintiems žmonėms. Jėzus sako: "Palaiminti jūs, vargdieniai... Palaiminti, kurie dabar alkstate... Palaiminti, kurie dabar verkiate... Palaiminti esate, kai žmonės jūsų nekenčia, atstumia, niekina ir atmeta kaip blogą jūsų vardą... Džiaukitės ta diena ir linksminkitės, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje." Taip, kaip Jėzus teikė viltį Jo laikais ją praradusiems, taip Jis suteikė jums viltį prieš 50, 40, 30, 20 arba net prieš 10 metų. Ta Jis suteikta viltis palaikė degančią meilės liepsną jūsų širdyse. Meilės tam kraštui, kuris, atrodė, neturintis vilties, liepsna degė jūsų širdyse. Dabar ta viltis išsipildė ir jūs visi esate palaiminti, stebėdami tai jūsų gyvenimui skirtame laike.

Bet pranašas Jeremijas šios dienos Mišių pirmajame skaitinyje rašo: "Prakeiktas žmogus, kuris žmonėmis pa-

J. Zikaro skulptūra "Laisvė" ("Laisvės angelas") – vienas svarbiausių Lietuvos Atgimimo simbolių Sąjūdžio dienomis

ANGELUI SARGUI

Bernardas Brazdžionis

O, Angele Sarge pavargusios mano tautos,
Praradusios džiaugsmą ir meilę, gyvenimo viltį.
Tarytei girios, pirklių svetimų iškirstos,
Namų sugriautų, židinių išardytų ir žemės šaltos,
Kad niekur nerastume vietos sušilti.

Apgaubk savo balto apsiausto šviesiuoju sparnu
Tą sunkų pirklių svetimų palikimą ir savo
Ranka palaiminga suteiki dangaus dovanų:
Vilties – nevilty ir pabust po košmaro sapnų,
Ir žodį maldos, kuo žmogus tartum oru alsavo.

O Angele Sarge, praveski krantais prarajos
Gyvuosius ir tuos, kad dar gims ir kas kils iš griuvėsių,
Negalimu vėl kas tikės, gražią giedrą svajos,
Iš rankų naktim nepaleisdamas ryto sijos,
Į dieną kas kops vėl buiti tikėdamas šviesią.
(Iš knygos "Šiapus ir anapus mūsų laiko", 1997)

sikliauja ir silpną kūną sau atrama laiko, kurio širdis nusigrežia nuo Dievo... Laimingas žmogus, kuris Dievu pasikliauja ir visko iš Viešpaties vilias. Jisai – kaip tas medis, prie upės sodintas ir leidžias šaknis į drėkinamą žemę: jam nieko nereikia bijotis. Net kaitrai užėjus, žaliuoja jo lapai; sausringų metų jisai nepabūgsta ir vesti vaisius nenustoja."

Mes visi pasimokėme iš Šaltojo karo laikotarpio ir Sovietų okupacijos, dar giliau suvokdami, kokia brangi do-

vana yra Laisvė. Šiandien nepamirškime, klausydamiesi Jėzaus ir Jeremijo žodžių, kad mes privalome ir toliau padėti Lietuvai bei kitiems besigrumiantiems kraštams, nes tie kraštai gali būti pažeidžiami, visų mūsų laisvė gali būti užpuolimo pažeista. Jei vienas kraštas yra nelaisvėje, tada mūsų pačių laisvė susilpnėja. Šios dienos šventė mus pamoko – pasitikėti Dievu, turėti viltį Dievu ir stengtis išsaugoti bei praturtinti mūsų gimtinę, mūsų protėvių žemę – didingąją Lietuvą.

iš Vilniaus

IDENTAS TARIASI. Prezidentas kad per susitikimus su įvairių partininkams nuomonių ir esąs pasiruošimui Pirmininku ir Seimo pirmininku. Triausios kėlė partijos, buvo vienodi. Vyriausybės formavimas. Vieninimui partijų – LDDP V. Adamkus nebuvo į Prezidentūrą. Susitikus su Seimo pirmininku, galimybė įtraukti į formuojamą Prezidentūrai išseivijos lietuvių. Seimo pirmą kartą praverstų diskusijose ekonomikos teikiamų sprendimų įvyautų žmonės, nepriklausantys nė vienai iš partijų stovyklų.

ŽMONĖS Į AIRIJĄ. Seimo pirmininkas V. Landsbergis grįžęs iš Airijos, nurodė, kad ryšius su ja reikia stiprinti ir plėsti. Jo manymu, itin svarbu Airijai drąsiau investuoti Lietuvoje, taip pat vystyti kultūrinį bendradarbiavimą. Pasak jo, netrukus tikimasi Airijoje atidaryti Lietuvos ambasadą.

Vasario 6 d. Airijoje apsilankė Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Jis susitiko su užsienio reikalų ministru David Andrews ir parlamento Europos reikalų komiteto pirmininku Bernard Burkan.

• **NAUJAS PLB ATSTOVAS.** Lietuvos Seimo rūmuose išsikūrusioje Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovybėje vasario 13 d. pradeda dirbti naujasis Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos atstovas Lietuvoje Gabrielius Žemkalnis. Australijoje gyvenantis 69 metų išseivijos veikėjas taip pat yra Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininko pavaduotojas. Seimo pirmininko Vytauto Landsbergio brolis pakais daugiau kaip ketverius metus dirbusį Juozą Gailą.

• **NAUJI ĮSTATYMAI.** Seimui bus pateiktas Asmenų, bendradarbiavusių su Lietuvą okupavusių ir kitų valstybių specialiosiomis tarnybomis, prisipažinimo ir apskaitos įstatymo projektą. "Naujojo įstatymo tikslas – nuo šantažo ir prievartos apsaugoti tuos buvusius užsienio valstybių specialiųjų tarnybų bendradarbius, kurie nepadarė nusikaltimų", – sakė dienraščiui Seimo narys J. Katkus. Jis tvirtino, kad valstybė garantuos prisipažinusių žmonių saugumą: "Jeigu asmuo neužima atsakingų pareigų, žinios apie jo bendradarbiavimą nebus skelbiamos. Tačiau tie žmonės neturi veržtis į atsakingus postus. Priešingu atveju šios žinios bus paskelbtos."

Vyriausybė pritarė Antidempingo įstatymo projektui. Juo tikimasi apginti Lietuvos gamintojus nuo žalą darančių užsienio konkurentų.

• **ŪKIS.** Sausio mėnesį infliacija Lietuvoje siekė 1 proc., o pernai tuo pačiu laikotarpiu buvo 2,8 procento. Lietuvos banko oficialiosios tarptautinės atsargos šių metų sausio pabaigoje siekė 1 milijardą 50,2 milijono JAV dolerių. Palyginti su praėjusių metų pradžia, jos padidėjo ketvirtadaliu.

Kalbėti apie pramonės augimą kalbėti dar anksti. Lietuvos pramonininkų konfederacijos taryba pareiškė, kad šalies pramonės galimybės išnaudojamos tik 30 procentų, o pelningai dirba vos pusė Lietuvos įmonių.

• **PROTESTAI DĖL MOKESČIŲ UŽ TELEFONO PASLAUGAS PADIDINIMO.** Naujasis Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus mano, jog, protestuodama prieš vietinių telefono pokalbių tarifų įvedimą, šalies visuomenė elgėsi visiškai teisėtai. Keli tūkstančiai mitinguotojų vietinių pokalbių apmokestinimo įvedimą vertino kaip paniekinimą visai tautai artėjančios Vasario 16-osios išvakarėse ir lygino jį su "politine provokacija 1991 metų sausio pradžioje, kai Vyriausybė, be Seimo žinios padidinusi maisto produktų kainas, sukėlė didelį žmonių nepasitenkinimą". Ryšių ir informatikos ministras R. Pleikys pripažino, kad po naujųjų įkainių patvirtinimo neišvengiamai padidės produkcijos ir kitų paslaugų kainos, tačiau jis tvirtino, kad mokesčius įvesti ir "Lietuvos telekomą" privatizuoti sugalvojo Vyriausybė. R. Pleikys nedrįso paneigti, jog apmokestinanti vietos telefono pokalbius reikalauja būsimieji "Lietuvos telekomo" pirkėjai. Naujam apmokestinimui nepritaria daugelis Seimo narių.

• **SPROGDINIMAI.** Šiauliuose susprogdinta baldų parduotuvė. Patirti nuostoliai vertinami kone 100 tūkstančių litų. "Šiaulių baldų" direktorė Irena Tamulionienė nurodė, kad parduotuvė vertėsi normaliai, niekam nebuvo skolinga. Čia baldai yra truputį pigesni negu kitose parduotuvėse, todėl gal būtų kenkti bandė konkurentai.

Susprogdintas užtaisas Marijampolės centre, prie parduotuvės "Žygio batai". Parduotuvės savininkas sprogimo padarytus nuostolius įvertino 20 tūkst. litų. "Respublika" pažymi, kad tai – jau tryliktas sprogimas šiais metais. Maždaug kas 66 valandos Lietuvoje nusikaltėliai ką nors susprogdina. Nė vienas sprogimas nėra ištirtas. (Pagal Eltos pranešimus)

Iš visur – apie viską

Algirdas Pužauskas

Čečėnija vis dar sudaro Rusijos vyriausybei daug rūpesčių ir net tapo vyriausybės ginčų objektu. Rusijos saugumo tarybos galva Ivan Rybin, neseniai kalbėdamas kabineto posėdyje, priminė, kad Rusija dar nepasiuntė čečėnams pernai pažadėtų 80 milijonų dolerių pramonės atstatymo darbams. Ir šių metų valstybės biudžete Čečėnijai nėra skirta jokių lėšų, nors prezidentas dar pernai gegužės mėnesį žadėjo Čečėnijos prezidentui Aslan'ui Maschadov'ui, kad Rusija padės atstatyti sugriautus miestus, tiltus ir įmones.

Šalia "balandžių", kurie ieško broliško sugyvenimo su išsivaduoti bandančiais čečėnais, Rusijos valdžioje yra ir "vanagų" atstovų. Vienas iš

RUSIJA IR ČEČĖNIJA

jų – vidaus reikalų ministras Anatolij Kulikov, kuris viename pranešime pareiškė, kad reikėtų nusiųsti stiprias aviacijos pajėgas ir subombarduoti kalnuose išsirusias įvairių čečėnų vadeivų valdas, kuriose viešpatauja "banditai, žmonių grobikai ir nelegali prekyba". Prezidentas B. Jelcin buvo planavęs apilankyti Grozną. Tačiau paskutiniu metu faktišku Čečėnijos premjeru tapo Šamil Basajev, kuris pagarsėjo 1995 metais, kai išbrovęs į pietinės Rusijos miestą Budionovską, sulaukė 1,200 įkaitų. Rusijos valstybinis prokuroras pasakė spaudai, kad jis turi dar galiojantį įsakymą suminti Š. Basajevą. Tad prezidento kelionė į Grozną, juo labiau atsižvelgiant į B. Jelcin ligą, negalėjo įvykti.

Rusija vis dar laiko Čečėniją savosios "federacijos" dalimi, tačiau čečėnai skelbiasi esą visiškai nepriklausomos valstybės piliečiai. Naujoji premjero Š. Basajev vyriausybė turi savo užsienio reikalų ir gynybos ministrus.

Rusija iki šiol toleruoja šiuos čečėnų žingsnius, kol užsienio valstybės dar Čečėnijos nepripažino nei "de jure", nei "de facto". Išgirdęs vidaus reikalų ministro siūlymą pasiųsti į Čečėniją bombonešius, prezidentas B. Jelcin atsisakė: "Aš beveik tau pritariu, tačiau ar nereikėtų paieškoti tinkamesnių žodžių?"

Rusijos vadovybei labai rūpi, kad įvykiai Čečėnijoje gali paveikti kitas kaimynines musulmonų respublikas. Čečėnija gali tapti tautinio išsivadavimo kovos skatintoja. Kai kurios čečėnų grupuotės jau kalba apie "šventąjį karą" prieš rusų okupaciją. Demonstracijos jau vyksta kaimyniniame Dagestane. Naujos opozicinės grupės pradėjo veikti Kazachstane, kuriame prezidento vietos neužleidžia Narsultan Nazarbajev. Jis palygino savo valdymą su Singapuro valdžios sistema, kuri taip pagerino piliečių pragyvenimą, jog niekas nesiskundžia dėl demokratijos stokos. Taip būsią ir Kazachstane.

Keliais sakiniiais

• Popiežius Jonas Paulius II, atsisveikindamas su Kuba, paragino kubiečius ieškoti taiką ir taiką tarp išeivių ir likusių tėvynėje. Jis pabrėžė, jog kapitalistinis neoliberalizmas pajungia žmones: juos pavergia aklos rinkos jėgos. Tuomet matome, kaip nedidelis skaičius valstybių tampa nepaprastai turtingomis, padidindamos kitų šalių skurdą. Tada turtingieji darosi dar turtingesni, o skurdžiai dar labiau nuskursta.

• Izraelio miestuose žmonės stovi eilėse laukdami naujų dujokaukių. Tel Avive populiarios mažos, vaikams skirtos dujokaukės. Jų tėvai kalba, kad dar turi senas, likusias po 1991 m. Persų įlankos karo. Jungtinių Tautų ginklų inspektorių vadovas Richard Butler pareiškė neabejojant, kad Irakas gali raketomis apšaudyti Tel Avivą. Per 1991 m. karą Izraelio žemėje nukrito 38 Irako "Scud" raketos. Bijoma, kad naujame konflikte panašios raketos gali nešti cheminius arba biologinius nuodus.

• Demokratė senatorė iš Kalifornijos Dianne Feinstein, buvusi San Francisco merė, sausio 20 d. paskelbė, kad ji nutarė nesiekti valstijos gubernatorės vietos, o likti senatore. Spėjama, kad ji 2000 metais pasiryžusi kan-

didatuoti į JAV viceprezidentės vietą, jei ją pasirinktų demokratų kandidatas Al Gore. Tačiau prezidentų pasikeitimas gali įvykti žymiai anksčiau. Specialusis prokuroras Kenneth Starr, ilgai nagrinėjęs Whitewater bylą, ieško įrodymų, ar prezidentas B. Clinton nėra išvystęs spaudimo buvusiai Baltųjų Rūmų tarnautojai Monikai Lewinsky, versdamas ją meluoti apie savo intymius santykius su prezidentu, kuris tuos ryšius yra paneigęs. Nors amerikiečių apklausą parodė, kad didelė rinkėjų dalis nenorėtų kištis į asmeninį prezidento gyvenimą, jo politiniai priešai siekia įrodyti, esą jis meluoja, nors davė priesaiką sakyti tiesą. Tai leistų jį pašalinti įstatyme numatytu keliu iš pareigų, panašiai kaip R. Nixon – po Watergate skandalo. Nuo 1973 m. įvairius vadinamuosius skandalus tyrinėjo devyni specialieji prokurorai. Vieni skandalai lietė žemesnių pareigūnų elgesį, o dabartinis jau net pakartotinai susijęs su pačiu prezidentu, kuris esąs nepataisomas "mergininkas".

• Rusijos centrinė rinkimų komisija paskelbė, kad valstybės prezidento rinkimai įvyks 2000 metų liepos 9 d. Parlamento (Dumos) rinkimai įvyks 1999 m. gruodžio

19 d. Rusų spauda spėlioja, kad stipriausi kandidatai į prezidento vietą esą šie asmenys: dabartinis premjeras Viktor Černomyrdin, Maskvos miesto meras Jurij Lužkov, buvęs valstybės saugumo tarybos viršininkas Aleksandr Lebedj ir komunistų partijos vadovas Genadij Ziuganov.

• Taivano premjeras Vincent Siew aplankė finansinės krizės paliestą Indoneziją ir Filipinus, siūlydamas Taivano finansinę pagalbą. Indonezijos piniginių vienetų – rupijos vertė smarkiai nukrito: prieš šešis mėnesius už vieną dolerį buvo duodama 2,400 rupijų, o dabar net iki 17,000.

• Čilėje prasidėjo politinės rietenos, kai buvęs diktatorius generolas Augusto Pinochet atsisakė pasitraukti iš viešojo gyvenimo. Užtuot pasitraukęs iš kariuomenės vadovų vietos į pensiją, jis reikalauja senatoriaus vietos iki gyvos galvos. Iš pareigų pasitraukė Čilės gynybos ministras.

• Sausio 29 d. Birminghame, Alabamoje prie abortus darančios medicinos klinikos sprogo galinga bomba. Žuvo ten budėjęs policininkas. Kiek anksčiau abortų

(Nukelta į 3 psl.)

Redakatoriaus skiltis

JAUSMAI IR ĮSTATYMAI

Vis prisimenu jau "Dirvoje" minėtą vieno atsakingo Lietuvos valdininko pastabą apie užsienio lietuvių: jie esą per daug emocingi. Girdi, reikia vadovautis ne emocijomis, o įstatymais.

O juk savotiškai teisingas didelis viršininkas: jauningumo užsienio lietuvių veikloje tikrai buvo ir yra labai daug. Netgi drįsčiau sakyti, kad jausmai per tuos ilgus dešimtmečius buvo, ko gero, svarbiausias lietuviškos veiklos variklis. Jie lydėjo nuo pat pirmųjų pasitraukimo dienų. Bėgdami iš gimtinės atsinešė Birželio sukilimo dienomis iškeltą, bet okupantų peršautą vėliavą, Maiorono poezijos tomelį, atminčių dienų nuotraukas. Ir tiek atsinešė, kad sugebėjo panaudoti, leisdami Lietuvių enciklopediją. To, ką galėjo rasti užsienio žinynuose, tikrai nebūtų užtekę.

Kai kalbiesi jau su metų naštos lenkiamais senoliais, jie neretai prasitaria: "Dar tada ... iš Lietuvos atsivežiau." Ir kaip didžiausią brangenybę ištiesia kuklų sagę su gintaro akele, mažutį austą takelį, net mokyklinį sąsiuvinį. Sako, kad labai pravertė Vokietijoje, kai mokytojavo pabėgėlių stovykloje. Iš tokių pavyzdžių net vadovėlius ruošė.

Ant 1947 m. gruodžio mėnesio "Skautų aidą" viršelio - nuostabus grožio Dievo Motinos su kūdikiu paveikslas: Marija sustojusi prie rugių lauko. Viena ranka laiko vaikelį, o kita tarsi glosto nunokusias varpas. Šalia koplytstulpis su nagingo kalvio sukurta saulute. Paveikslas autorė - Klyvlende gyvenanti dailininkė Vlada Stančikaitė-Abraitienė.

Amerikos Lietuvių Kultūros archyve sukaupti neįkainojamos vertės lietuviškos spaudos rinkiniai. Daugybė ilgiau ar visai trumpai tęsilaikiusių žurnalų ir laikraščių, lietuviškųjų mokyklų ir parapijų leidinių, nesuskaiciuojama gausybė knygų.

Gal ramioje gimtųjų namų aplinkoje nemaža jų autorių net nebūtų paėmę į rankas poeto plunksnos ar dailininko teptuko. Tačiau tik jausmai paskatino sukurti tai, kas kartų kartoms turės didelę vertę. Žinoma, jei domėtis ir pajęgtų tą vertę suvokti. Jeigu įsigilins į visas šių kūrinių atsiradimo aplinkybes.

Šiomet Vasario 16-oji - ypatinga, žyminti jau 80-ąsias mūsų valstybės atkūrimo metines. Su koku pasišventimu jai ruošiamasi! Amerikoje gimusių tėvų vaikučiai, tarp kurių nemaža Lietuvos dar nemačiusių, repetuoja lietuviškas dainas ir šokius. Renkasi šventės ruošimo komitetai, karštai svarsto, kaip paminėti šią datą, kad ji paliktų šviesų įspūdį daugeliui. Kartais labai sunkiai sekasi suderinti tradicijas, šio momento iškilmingumą su dideliu noru atrasti kažką naujo, tinkančio jaunėnei kartai, atsižvelgti į tai, kad Lietuva - laisva.

Nereikia nė ilgų stebėjimų, kad pamatytum, jog daugelio užsienio lietuvių gyvenimas turi būti vadinamas tikra tarnyba lietuvių. Savaitgaliui atėjus, lyg privaloma tvarka reikia repetuoti, išklausti lietuvišką radijo valandėlę, dalyvauti lietuviškoje pamaldose, susirinkti į vienos ar kitos organizacijos renginį. Ir taip be jokios pertraukos jau daugiau kaip 50 metų!

Tik kodėl toje, nepakartojamas tradicijas išpuoselėjusioje veikloje taip reta mūsų - neseniai atvažiavusių? O gal visa tai jau atgyveno? Gal geriau kaukių vakaruška - vietoje Vėlinių? Gal iš po švarko išlindę suglamžyti languoti marškiniai ir palaidi batų raišteliai - sektinasis "vakarų stilius"? Gal svarbiau įstatymukai, sukurti tik tam, kad juos "apeitų"? Tik gal dar pajęgtume priglauti kaktą prie mūsų gentainių pastatytos šventovės pamatų ir sugrįžti iš klaidaus šunkelio į jų širdimis nušviestą kelią?

DIENA, KURIOS NETURIME UŽMIRŠTI

Juozas Žygas

Tiesiog yra sunku suprasti, kad dabartinis Seimas, kurio didžiumą sudaro konservatoriai, į rinkimus eję, vartodami Tėvynės sąjungos vardą. Tiesa, dabar didžiumai vieno balso trūksta, bet juk dirbama kartu su Krikščionių demokratų partija. Ir štai jiems būnant prie vairo, užmaskuotu būdu pradedamos naikinti tautinės šventės. Vietoje jų duodama ilga Kalėdų - Naujųjų metų šventė. Su tautinėmis šventėmis negalima taip, kaip su kortomis žaisti, nes kiekviena šventė turi savo gilią prasmę. Tokia tautinių švenčių naikinime išžiūri norą naikinti tautinę savimonę.

Nepaisant to, kokios intencijos už tokio švenčių naikinimo slypi, tačiau Vasario 16-oji, Kovo 11-oji ir Liepos 6-oji negali ir neturi būti liečiamos! Vasario 16-toji yra tautinės Kalėdos - Lietuvos gimtadienis. Jei nebūtų buvę Vasario 16-osios, tai šiandieną ir mūsų, lietuviškai kalbančių, greičiausiai nebebūtų. Žinoma, ir Kovo 11-tosios nebūtų, nes reikėjo tautiškai galvojančių žmonių, kad ji įvyktų. O tautiškai galvojančiai tegalėjo išaugti tik savo

valstybėje. Žinau, kad Kovo 11-osios signatarais daugiausiai buvo tie, kurie jau sovietinėje santvarkoje augo. Bet vis tiek jie augo šeimose, kuriose nors retkarčiais apie nepriklausomą Lietuvą buvo prisimenama.

Be to, sovietinėje santvarkoje, vedant kovą prieš "nacionalizmą", norom nenorom buvo paminima praeitis. Buvusios Lietuvos vis tiek negalėjo visiškai ignoruoti, tokie priminimai skatino galvojančiuosius domėtis valstybės praeimi.

Lietuvos nepriklausomybę Kovo 11-tosios aktu atstatė, daugeliu atžvilgiu buvo lengviau atstatyti ir valstybę. Lietuva dar tebebuvo senesniuose žemėlapiuose ir atlasuose bei enciklopedijose. Dar tebebuvo ir politinis, nors popierinis okupacijos nepripažinimas. Ir Amerikoje, ir prie Vatikano dar tebebuvo Lietuvos atstovai, kurie nors ir nenoromis, bet dar buvo pripažįstami. O 1918 ir 1919 metais Lietuva dar tebebuvo visai nauja, nežinoma sąvoka.

Prisiminkime, kad anais laikais iš okupantų Lietuva beveik nieko nepaveldėjo. 1918 m. geležinkeliai, paštas ir telefonas dar tebebuvo vokiečių karinės valdžios žinioje. Vokiečiams faktiškai dar tebevaldant, jau raudonųjų pulkai pradėjo brautis į Lietuvą brautis. Anuomet niekas su dovanomis ir pagalba nesukubėjo ir paskolų milijonais nedalino. Bet ir Lietuva Europos kryžkelėje su atkišta kepure nestovėjo. Ji savo jė-

gomis atsistatė ir beveik nei užsienio skolų, nei užsienio prekybos deficito neturėjo. Todėl ir lito nereikėjo prie dolerio ar kitos užsienio valiutos "rišti". Jeigu palygintume dabartinį ir prieškarinį litą, tai prieškarinį reikėtų didžiąja raide rašyti.

Tuometinė žemės reforma nors ir nebuvo visai tobula, bet po 2-3 ha žemės nedalino. Todėl Lietuva po keletrių metų jau plačiu mastu žemės ūkio gaminius eksportavo. Vartydami to meto spaudą, nerasime žinučių apie olandiškų viščiukų šlaunčių arba gudiško sviesto kontrabandą.

Bet didžiausias Vasario 16-tos laimėjimas buvo sukūrimas lietuviškos tautinės mokyklos, kuri ne tik mokė, bet ir auklėjo. Ji išauklėjo lietuvišką, patriotišką jaunimą. To dabartinės mokyklos dar neduoda. Tais laikais dar nebuvo madoje kosmopolitizmu didžiuliotis. Tos lietuviškos mokyklos nuopelnas yra, kad išauklėjo patriotišką kartą, kurios net komunistinė baudžiava nesugebėjo palaužti.

Tauta savo valstybėje turi jaustis, kaip namuose, o ne kaip podukra, gyvenanti pas svetimus. Deja, dabar Lietuvoje, ypač rytinėje jos dalyje, ji dažniausiai tik podukros vietą teturi. Ir liūdniausia yra tai, kad Seime rodomas didžiausias rūpestis lenkams ir atėjūnams. Bet labai retai tenka skaityti ar girdėti, kad kas nors lietuviškais reikalais pasirūpintų ir juos gintų.

Iš visur - apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

skolas už atliktus darbus. Daug kur nemokami atlyginimai. Daug verslininkų vis dar nemoka pajamų mokesčių. Bus reformuota kariuomenė, sumažintas kareivių skaičius, statomi butai į atsargą išeinantiesiems karininkams. Prezidentas pasigyrė, kad šiemet infliacija bus sustabdyta: pernai kainos pakilo 11%, o šiemet jos pakils tik 2% ar 4%. Vyriausias mokesčių rinkėjas Aleksandr Počinok pasigyrė, kad mokesčių buvo surinkta net 91% užsibrėžtos sumos. Prezidentas paragino gausinti žemės savininkų eiles, nes šiuo metu dar per daug žemės yra valstybės nuosavybė. Tačiau už valstybinės nuosavybės išsaugojimą kovoja komunistų partijos atstovai Rusijos Dumoje.

• Buvusi Norvegijos

premjerė Gro Harlem Brundtland Ženevoje išrinkta naująja Pasaulio Sveikatos agentūros viršininke.

• Indijoje baigėsi sąmokslininkų, pasikėsinusiu į premjerą Radživ Gandi ir jį nužudžiusių teismas. 41 buvo pripažinti kaltais, tačiau teisme dalyvavo tik 29. Trys sąmokslu vadai slapstosi užsienyje, 12 nusižudė. Visi premjero žudikai priklausė Šri Lankos tamilų sektos organizacijai.

• Kinijoje sušaudyti 16 musulmonų Ksinjang provincijos veikėjai. Jie apkaltinti kurstę "etninę neapykantą, plėšikavę ir žudę žmones".

• Vokietijos kancleris Helmut Kohl pripažino, kad gruodžio mėnesį šalyje nedarbas siekė 11.9%.

• Kanadoje sniegas ir liudra sausio 8 d. sulaužė (Nukelta į 5 psl.)

ATRODO, KAD NIEKO NEIŠMOKO

PATAISA, KURI DVIKALBYSTĘ ĮTEISINTŲ

(Pabaiga. Pradžia – 5 nr.)

Manychiau, kad Prezidento rinkimų rezultatai turėjo būti pamoka tiems, kurie ant mažumų arkliuko norėjo į valdžią atjoti. Bet naujajam Prezidentui dar nespėjus pareigų perimti, rinkimų patirtis jau užmiršta, o kitakalbių reikalai vėl į paviršių keliama. Rimties nebus tol, kol bus juos "užjaučiančių", kol lietuviai neišmoks lietuviškai ne tik kalbėti, bet ir galvoti. Jei gu patys lietuviai tų žarijų nežarstytų, tai ir problemos nebūtų. Gera žinoma pasakymas: "Ant palinkusio medžio visos ožkos lipa". O dabar Lietuva kaip tik ir yra tuo "palinkusiu medžiu". Tai ne tik vidaus gyvenimui atsiliepiama, bet jaučiama ir santykiuose su Latvija ir Estija. Kuomet buvo pranešta, kad Estija bus pirmoji į Europos sąjungą priimta, Lietuvoje pasigirdo nepasitenkinimo balsai: Estija buvo kaltinama už vienybės nesilaikymą.

Bet lietuviai turėtų atsiminti, kad jie buvo pirmieji, kurie tą vienybę suardė. Kuomet antroji vyriausybė visiems atėjūnams ir kolonistams suteikė pilietybę, tuo minėtai vienybei nusikalto, nes paliko latvius ir estus vienus. Šie, turėdami milžinišką skaičių kolonistų, privalejo

gelbėtis, kad tarp jų nepasiskęstų. Ir dabar, kuomet Maskva puola Latviją ir Estiją, tuo pat metu ji giria Lietuvą. Tas pagyrimas nėra už kažkokius kitus nuopelnus, bet už tautinės linijos nesilaikymą.

Turbūt tie Seimo nariai, kurie posėdyje nedalyvavo (o tokių yra daug), kuomet buvo tariamasi dėl valstybinės kalbos, dabar vėl tą klausimą į viešumą kelia. **"Konservatorius"** (mano pabr.-J.Ž.) Žibartas Jackūnas ruošiamame Tautinių mažumų įstatymo 4 str. pataisos projekte rašo, kad "vietovėse, kuriose kompaktiškai gyvena kuri nors tautinė mažuma, valstybės pareigūnai, į kuriuos kreipiasi tautinei mažumai priklausančiais asmuo, gali bendrauti abiem priimtina kalba". Toks pakeitimas panaikintų Valstybinės kalbos įstatymą, kuris yra berods net į konstituciją įrašytas. Jei gu Seimas tokį įstatymą svarstys ir jį priims, tai į istorijos knygas tikrai pateks. Juk tai būtų turbūt pirmas įvykis, kad Seimas savo valstybinės kalbos teises riboja. Iš tiesų, tai būtų Seimo "juoda diena".

Lietuviai Kražiuose lietuvių kalbą ir bažnyčią nuo kazokų gynė. Daugelis už lietuvių kalbą į Sibirą iškeliavo. O

dabar nepriklausomos Lietuvos Seimas lenkų kalbą nuo lietuvių gina! Atrodo, kad Lietuvos Seimo nariai net nežino to, ką kiekviena lenkė davatka suvokia. Ji už lenkų kalbos įžeidimą net akis išpliktų. Galbūt jie jau užmiršo, kokią rolę rusų kalba sovietinėje santvarkoje vaidino? Lietuvos kariuomenę įjungus į Raudonąją armiją, nepatikiimų karių charakteristikose rusų kalbos nemokėjimas svarbią rolę vaidino: "Raudonarmietis C., vidutinis ūkininkas, tarybine valdžia nepatenkintas, kritikuoja raudonosios armijos vadus (rusus), nemoka rusų kalbos ir nenori mokytis, politinio pasitikėjimo neigijo (Lietuvių archyvas. Bolševizmo metai psl. 335)". Įdomu, ar tas konservatorius – Seimo narys yra buvęs Seinuose ir Punske? Punsko valsčiuje yra 44 beveik grynai lietuviški kaimai. Pačiame miestelyje apie 80% gyventojų yra lietuviai. Turėtų jis ten gyvenančių lietuvių pasiteirauti, kokias teises ten valdžios įstaigose turi lietuvių kalba? Toksai Seimo narys, kuris negina lietuviškų reikalų, neturėtų būti Seime! Ir savo partijai toks narys garbės nedaro! **J.Žygas**

nes idėjas, apmąstymus, i poeto, gyvenančio ne Tėvynėje, vidinę būseną – į tokius klausimus, kurių nagrinėjimas buvo neįmanomas Lietuvoje sovietų laikais. Ši poezijos dalis yra vertinga tuo, kad buvo ir yra kuriama laisvame Vakarų pasaulyje ir išlaiko prieškarinio Lietuvos poetinės tradicijas, yra savitai veikiamą modernių pasaulio meno srovių, nepriklauso nuo procesų, vykusių sovietinėje Lietuvoje. Kaip ši poezija balansuoja tarp uždaro lietuvių bei atviro modernioms Vakarų įtakoms? Kaip ugdomas Lietuvos ir Pasaulio pilietis? Kaip išsaugomas žmogaus tautinis savitumas?

Šis projektas vykdomas trimis etapais. Pirmajame vyksta skaitovų konkursai mokyklose, antrajame – apskrityse, trečiajame – šalies skaitovų konkursas, kurį planuojame surengti Vilniuje šiemet, gegužės mėnesį. Mes labai džiaugiamės, kad LR Švietimo ir mokslo ministerija pritarė mūsų projektui bei padėjo išplatinti Lietuvoje konkurso nuostatus. Dauguma apskričių švietimo departamentų taip pat pritarė projektui ir pažadėjo surengti Apskričių skaitovų konkursus, kurių nugalėtojai vyks į Vilnių. Šį projektą maloniai sutiko paremti Tautos fondas, A. Grincevičiaus saldainių fabrikas "Rūta", "Lietuvos aidas" ir kt.

Į projektą jau įsitraukė daugiau kaip 100 Lietuvos mokyklų, kuriose šiuo metu jau vyksta skaitovų konkursai, o taip pat lietuviškos mokyklos kaimyninėse valstybėse. Ypatingai aktyviai dalyvauja Kauno apskrities mokyklos.

Nežinomosios išeivijos poezijos spausdintų knygų Lietuvoje yra gana mažai. Daug autorių spausdinosi pe-

riodikoje. Taigi, pirmajame projekto etape turėjome surinkti visą autorių bibliografiją ir netgi sudaryti poetų sąrašą, nes eiles kūrusių buvo labai daug (pirmajame mūsų sąraše buvo per 150 pavardžių). Tad po konsultacijų su mums talkinusiais K. Bradūnu ir T. Antanaičiu sąrašą sutrumpinome ir kibome į darbą bibliotekose. Projekto koordinatore – VPU studentė Jolanta Paškevičiūtė bei jos sesutė Eglė atliko didžiulį darbą – sudarė poetų bibliografiją. Padedant mūsų rėmėjams – UAB "Libro Vitalis" ir "Vilniaus vega", padauginome virš 1000 kopijų, kurias išsiuntėme projekte dalyvaujančioms mokykloms. Buvome ir patys nuvykę į kelias mokyklas, kuriose vyko skaitovų konkursai. Mokytojai nuoširdžiai dėkojo už atsiųstą bibliografiją bei toki sumanymą.

Kituose laiškuose papasakosiu gerbiamiems "Dirvos" skaitytojams apie šio projekto vykdymą mokyklose bei apskričių skaitovų konkursus.

Taip pat norėčiau pakviesti visus užsienio lietuvius, kurie yra neabejingi poezijai, **įsteigti jų vardo prizus skaitovų konkursų nugalėtojams apskrityse bei Lietuvos skaitovų konkurse.** Mes būsim labai dėkingi už Jūsų dėmesį šioms mokinukams. Mecenatų pavardes paskelbsime visoje projekto "Tolimas lietuviškas žodis" medžiagoje: reklaminiuose skelbimuose, laikraščiuose "Lietuvos aidas" ir "Dirva", renginių programėlėse.

Mūsų faksas: 370-2-61-73-10.

*Gintaras Binkauskas
Lietuvių tautinio jaunimo
organizacijos "Jaunoji karta"
pirmininkas*

TOLIMAS LIETUVIŠKAS ŽODIS Paremkime šį gražų sumanymą

Lietuvių tautinio jaunimo organizacija "Jaunoji karta" 1997 metais pradėjo vykdyti projektą "Tolimas lietuviškas žodis". Šis projektas skirtas pagilinti jaunimo kultūros akiratį, stiprinti besiformuojančio piliečio pasaulėžiūrą ir dvasinį brendimą, supažindinti Lietuvos mokytojus bei moksleivius su nežinomąja išeivijos poezija, išplatinti šią poeziją ir žinias apie poetus, apie jų gyvenimą ir kūrybą – dvasia susiliesti su išeivijos

gyvenimu. Mūsų manymu, šio projekto svarba ypač padidėjo per pastaruosius 2-3 metus, kai visuotinio materializmo, pinigų garbinimo, darbo nuvertinimo ir užplūdusios pseudokultūros įtakoje jaunas žmogus nebetenka aiškaus idealo arba imasi jį kurti iš filmų apie nusikalstamumą, karus, mafiją. Visuotinis besimokančio jaunimo nusi-grėžimas nuo knygų sąlygoja negražinamus pokyčius. Mes manome, kad reikia išlaikyti

jaunimo dėmesį knygoms, pasitelkiant į pagalbą mokytojus. Būtina atskleisti jauniems žmonėms tą mūsų kultūros dalį, apie kurią dar nieko nežinome.

Projekto tikslas: pristatyti nežinomąją lietuvių išeivijos poeziją – lygiavertę mūsų kultūros dalį, kuriama kitose pasaulio šalyse, ir parodyti, kaip ji išlaiko sąsajas su Lietuva bei lietuvių. Siūlome atkreipti dėmesį į šios mūsų kultūros dalies filosofiją

RAŠINIŲ KONKURSAS

Pasaulio lietuvių bendruomenės Švietimo komisijos pastangomis ir šiais metais pravedamas rašinių konkursas Punske, Pietryčių Lietuvos ir Karaliaučiaus srities lietuviškų mokyklų mokiniams. Konkurso mecenatas – Kazys Rožanskas. Rašinių konkurso taisyklės išsiunti-

nėtos mokyklų vedėjams. Rašinių konkurso komisiją sudaro: Julija Gylienė, Bronė Nainienė, Irena Šerėlienė, Vytautas Volertas, Juozas Žygas ir švietimo komisijos nariai – Alicija Brazaitienė, Regina Kučienė ir Viktoras Kučas.

Regina Kučienė

Užsienio valstybių diplomatai, dirbantys Lietuvoje, dalyvavę Sausio 13-ajai skirtame iškilmingame Seimo posėdyje.
L. Milčiaus nuotr.

Jei norite daugiau sužinoti apie Lietuvių tautininkų sąjungos veiklą bei dalyvauti jos gyvenime, užsiprenumeruokite

"Tautininkų žinias"

Prenumeratos kaina metams (su persiuntimo išlaidomis)

– tik 25 JAV doleriai.

Kreiptis: Lietuvių tautininkų sąjunga, Gedimino pr. 22, 2600 Vilnius, Lithuania

Iš visur – apie viską

(Atkelta iš 3 psl.)

600 metalinių elektros bokštų ir daugiau kaip 30,000 medinių stulpų. Ši nelaimė daugiausia palietė Kvebeką. Pusantrą milijono pastatų neteko elektros energijos. Kanados doleris pernai buvo vertas 75

amerikietiškių centų. Po audros jo vertė nukrito iki 69 centų. Kvebeko premjeras Lucien Bouchard, atsiskyrimo nuo Kanados šalininkas, paprašė, kad federalinė valdžia atsiųstų kareivių saugoti tuščius namus.

PASAULIS IR LIETUVA

*** PASIKEITĖ POŽIŪRIS Į ORDINUS.** Vasario 3 d. įvykusioje neeilinėje Seimo sesijoje priešaringai sutiktas pasiūlymas apdovanoti Vytauto Didžiojo ordinu su aukso grandine Algirdą Brazauską, Vytautą Landsbergį ir Valdą Adamkų. Naujasis Lietuvos prezidentas V. Adamkus pareiškė nematęs "jokios priežasties būti apdovanotas" ir teigė, kad "Seimas turi nuspręsti, ką jis nori paskirti: ar apdovanojimą, ar prezidento regalijas". Seimo pirmininko pirmasis pavaduotojas Andrius Kubilius apgailestavo, kad konservatorių pastangos "pagerbti Respublikos prezidento instituciją sukėlė alerginę reakciją". Jis sakėsi visiškai suprantas tai, kad apdovanojimo atsisakė V. Landsbergis, tačiau negalįs suvokti, kodėl jo negalėtų gauti dabartiniai prezidentai. (Elta)

*** KIEK KAINAVO RINKIMAI?** Visi kandidatai Lietuvos prezidento rinkimuose išleido 6 mln. 385 tūkst. litų. Tai vasario 3 d. paskelbė Vyriausioji rinkimų komisija. Daugiausiai lėšų savo kampanijai išleido į antrąjį rinkimų ratą nepatekęs Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Jis savo reklamai surinko 2 mln. 425 tūkst. 010 litų. Artūro Paulausko rinkimų kampanijai buvo išleista 1 mln. 961 tūkst. 504 litai. Išrinktasis Prezidentas Valdas Adamkus savo kampanijai surinko 1 mln. 430 tūkst. 492 litus, tačiau dar turi 180 tūkst. litų nesumokėtų skolų. V. Adamkaus rinkimų štabas tikisi, jog pavyks jas padengti per mėnesį. Tam tikslui skirtos lėšos bus kaupiamos V. Adamkaus rinkimų fonde. Visi kiti kandidatai žymiai atsiliko nuo "lyderių" trejeto. Mažiausiai pinigų rinkimams sukaupe ir išleido Seimo narys Rimantas Smetona - 14 tūkst. 176 litus, tačiau 468 litai dar liko nepanaudoti. (Elta)

*** RUSIJOS SIENA SU NATO.** Karaliaučiaus (Kaliningrado) gubernatorius Leonidas Gorbenka mano, kad "jei Lietuva ir Lenkija taps NATO narėmis, tai Kaliningrado sričiai teks su tuo susitaikyti. Gyvenimas yra gyvenimas - teks gyventi ir kaimynystėje su NATO," - pareiškė gubernatorius spaudos konferencijoje, skirtoje Švedijos užsienio reikalų ministrės Lenos Hjelm-Wallen vizitui į sritį. Jis mano, kad regionas liks Rusijos, tačiau siūlė nepamiršti, kad Europos istorija - tai jos sienų istorija: "Nereikia pamiršti, kad tai susiję ir su Lietuva bei Lenkija." A. Gorbenka pritarė sienos sutarčiai su Lietuva. (BNS) Lietuvos premjeras Gediminas Vagnorius spaudos konferencijoje pareiškė: nors aukščiausioji Rusijos Federacijos vadovybė yra suinteresuota Lietuvos ir Kaliningrado srities prekybinių-ekonominių santykių plėtimu, jai trukdo žemesnio lygio RF žinybos. (Interfax, ITAR-TASS)

JAUNŲJŲ MENININKIŲ KONCERTAS

Jurgis Janušaitis

Darbščioji "Saulutės" skyriaus valdyba, vadovaujama energingos pirmininkės Birutės Kožicienės, sausio 29 d. Prince of Peace parapijos salėje, Ormond Beach, suruošė jaunų menininkų, atvykusių iš Lietuvos - smuikinininkės Ulijos Rekašiūtės ir akompaniatorės Linos Sidabraitės - Mockuvienės koncertą. Daytona Beach lietuvių telkinio šeima nėra gausi, bet į šį neeilinį koncertą atvyko apie 70 žmonių.

Prieš prasidedant koncertui "Saulutės" valdybos pirmininkė Birutė Kožicienė pasveikino susirinkusius ir trumpai nusakė "Saulutės" veiklos pagrindus. Ji paskaitė šelpiamųjų Lietuvoje padėkos laišką ir po to trumpai supažindino su šio koncerto menininkų biografijomis. Tai talentingos muzikės, jau daug kur koncertavusios, keičiusios su savo parengta

programa po Europos valstybės. Dabar jos lankosi Amerikoje ir koncertuos įvairiose vietose, padedant "Saulutei" telkti lėšas.

Programai vadovavo Joana Grybauskienė, kuri labai gerai pristatė ir paaiškino grojamus kūrinius. Nors jie buvo gana sunkūs, tačiau menininkės viską atliko tiesiog nuostabiai. Girdėjome Johano Sebastiano Bacho "Čiako-na" - klasikinį boroko stiliaus kūriny su smuikui solo, tris ištraukas iš Eduardo Balio baleto "Eglė - žalčių karalienė", romantinio stiliaus XIX a. poemą "Šoson", populiarių Balio Dvariono kūrinių lietuvių tautos dainų temomis "Prie ežerėlio".

Po trumpos pertraukos menininkės pagrojo Ravelio "Čigonę" - impresionizmo stiliaus kūrinių iš smuikinininkų vadinamo "Aukso fondo". Jį

groti - kiekvieno smuikinininko svajonė. Po to skambėjo Čaikovskio "Melancholiškoji serenada", Veniausko fantazija Gouno operos "Faustas" motyvais, atspindinti visų herojų charakterius. Koncertas baigtas Paganini "Contabile". Tai šviesus, pilnas jaunatviškos nuotaikos kūrinys. Koncerto dalyviai dėkojo audringais plojimais, Ingrida ir Vitalija joms įteikė gėles. Šis neeilinis mūsų jaunų, talentingų menininkų koncertas dalyvavusiems paliko neužmirštamą įspūdį. Mūsų telkinio maestro Antano Skridulis pasakė: "Tai nuostabiai geras koncertas. Kūriniai - sunkūs, bet muzikės juos grojo su giliu įsijautimu, išraiškingai, atskleidamos savo nepaprastą talentą". Ir kiti koncerto dalyviai vertina jį labai gerai, kaip šviesų kultūros spindulėlį mūsų negausiam, bet gražiam lietuvių telkiniui.

DŽIAUGIAMĖS IŠRINKĘ VISŲ MŪSŲ PREZIDENTĄ VALDĄ ADAMKŲ!

Padėkime padengti rinkiminei kampanijai susidariusias skolas!

Komitetas "Už Valdą Adamkų"

Čekius prašome rašyti: ADAMKUS FOR PRESIDENT OF LITHUANIA ir siųsti:

Standard Federal Bank
Attn: Barb
715 Plainfield Road
Willowbrook, IL 60521

Prezidento Valdo Adamkaus rinkimų skoloms sumažinti siunčiu _____ dol.

Vardas ir pavardė _____

Adresas _____

Korporacijos "Neo-Lithuania" ir "Vilties" – "Dirvos" atstovų kreipimasis

Korp! Neo-Lithuania Čikagos padalinio pirmininkas Algis Modestas, "Vilties" draugijos vicepirmininkas dr. V. Stankus, korporacijos "Neo-Lithuania" vyriausios valdybos pirmininkas Edas Modestas, užuot važinę į Vilnių dalyvauti naujojo Lietuvos Respublikos Prezidento inauguracijoje, nusprendė paaukoti po \$500 dolerių, padėdami sumokėti V.

Adamkaus rinkimų štabo skolą.

Mes kviečiame neolitanus, viltininkus ir visus prijaunčius lietuvius prisidėti prie šio mūsų sumanymo savo aukomis. Juk jeigu 100 žmonių paaukotų po \$500, tai susidarytų \$50,000. Kviečiame aukoti ir mažesnėmis sumomis, kiek kas gali.

Algis Modestas

Edas Modestas

Dr. Viktoras Stankus

Algis Modestas, dr. Viktoras Stankus ir Edas Modestas "Dirvos" redakcijoje, aptarę kreipimąsi dėl pagalbos V. Adamkaus rinkimų štabui J. Jasaičio nuotr.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 80-MEČIUI

Šių metų vasario 16 d. visa Lietuva švęs savo valstybės atkūrimo 80-ąsias metines. Kaip rašyta prieškarinėje Lietuvos spaudoje, Vasario 16-oji buvo brangi kiekvienam lietuviui. Tą dieną nedirbo įstaigos ir fabrikai, neaišėjo skambučiai mokyklose. Tą dieną bažnyčiose melstasi už žuvusius dėl Lietuvos laisvės.

1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba paskelbė Lietuvos nepriklausomybę, nors tarptautinė mūsų valstybės padėtis buvo dar labai neaiški. Lietuvos Nepriklausomybės aktas tapo kertiniu akmeniu nepriklausomos Lietuvos valstybės įtvirtinimui. Šį aktą pasirašė 20 Lietuvos Tarybos narių: J. Basanavičius, S. Banaitis, M. Biržiška, K. Bizauskas, P. Dovydaitis, S. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, S. Narutavičius, A. Petrulis, A. Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, A. Stulginskis, Jurgis Šaulys, Kazimieras Šaulys, J. Šernas, J. Vailokaitis ir J. Vileišis. Tame posėdyje Lietuvos Tarybos vardas buvo pakeistas: ji pavadinta Lietuvos Valstybės Taryba. Priimtas Lietuvos valstybės ženklas – Vytis, geltona-žalia-raudona vėliava ir tautos himnas "Lietuva, Tėvyne mūsų". Tą dieną pasirašytas aktas ypač ryškiai ir drąsiai parodė lietuvių tautos valią atkurti savo valstybę, gyventi savarankiškai.

Šiaulių Aušros alėjos rūmų nuolatinėje parodoje lankytojai galės susipažinti su daiktais, kurie atspindi kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės 1918-1920 metais. Tarp jų yra: Lietuvos Tarybos narių, pasirašiusių Nepriklausomybės aktą, fotografija, Nepriklausomybės akto kopija, dokumentai, spaudiniai. Yra vertingų, iki šių dienų muziejaus fonduose išsaugotų daiktų, kurių ilgą laiką nebuvo galima viešai rodyti. Tai Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos ir Lietuvos valstybės vėliavos, kurias muziejui padovanojo žymus kultūros ir visuomenės veikėjas P. Bugailiškis. Rodome Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medalį, įsteigtą 1928 m. vasario 27 d. Šiuo medaliu buvo apdovanojami asmenys, 1918-1920 m. iki mobilizacijos savo noru įstoję į Lietuvos kariuomenę, partizanų būrių kovotojai, karo kapelionai.

Lankytojams bus įdomu pamatyti plakatą "Žuvusieji už Lietuvos laisvę", kuriame yra karininkų, kritusių pirmaisiais nepriklausomybės metais, portretinės fotografijos. Nuotraukose įamžinti Vasario 16-ajai skirti kariniai paradai Šiauliuose, Panevėžyje, Kelmėje, Alytuje. Yra fotografija, daryta iš šv. Petro ir Povilo Bažnyčios bokšto. Joje – karinis paradas 1936 m. vasario 16 d. tuometinėje Šiaulių turgaus aikštėje. Ro-

domas Lietuvos Nepriklausomybės medalis, įsteigtas 1928 m. Šį medalį sukūrė J. Zikaras. Jo vienoje pusėje – paties skulptoriaus J. Zikaro sukurtos "Laisvės" statulos atvaizdas, o antroje – įrašas:

*"Per amžius budėję
– laisvę laimėjom
per aukas
ir pasišvenumą.
1918-1920".*

Šiuo medaliu buvo apdovanojami aušrininkai, knygnešiai, savanoriai, pasižymėję šauliai ir Klaipėdos vaduotojai, asmenys, kurie 1928 m. gegužės 15 d. buvo civilinėje valstybės tarnyboje bei joje ištarnavusieji ne mažiau kaip 5 metus, taip pat kiti asmenys, pasižymėję Lietuvai. Juo buvo apdovanoti 44 000 žmonių.

Labai saviti, ano meto dvasią perteikiantys rinkiniai plakatai. Parodoje yra nemažai medžiagos apie Lietuvos šaulių sąjungą ir jos įkūrėją Vladą Putvinskį. Rodome Šaulių sąjungos medalių, moterų šaulių pareigybių skiriamuosius ženklus, fotografijas, spaudinius, dokumentus.

Šiaulių Aušros alėjos rūmuose taip pat veikia fotografijų iš "Aušros" muziejaus rinkinių paroda "Laisvės kovos 1944-1953 m.", skirta Lietuvos nepriklausomybės 80-mečiui.

*Eugenija Raguskienė
Šiaulių "Aušros" muziejaus
Istorijos skyriaus vedėja*

RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJA – K. OSTRAUSKUI

Kasmet vėlyvą rudenį lietuvių Rašytojų draugija skiria premiją už praėjusių metų geriausią grožinės literatūros veikalą, kurio autorius gyvena už Lietuvos ribų. Premija – 2000 dol. Jos mecenatas – Lietuvių fondas.

Dėl susidėjusių techninių aplinkybių visa premijos paskyrimo procedūra gerokai suvėluota. Buvo sunku sudaryti ir išleistų knygų sąrašą, nes tuo nesirūpina nei autoriai, nei leidyklos. Dabar, praėjus LRD valdybai, tokį 1996 metais išleistų knygų sąrašą sudarė "Tėviškės žiburių" redaktorius Dr. Pranas Gaida. Už tai jam LRD valdyba nuoširdžiai dėkoja. Deja, išleistų knygų sąrašas buvo kuklus, nes nėra jokios lietuviškos institucijos, kuriai rūpėtų išieivijos literatūros padėtis, kad ją organizuotų, skatintų, paremtų.

LRD valdyba sudarė vertinimo komisiją iš trijų asmenų, kurie pareigomis pasiskirstė taip: pirmininkas Leonardas Andriekus, sekretorė

Albina Staknienė, narys Algirdas Landsbergis.

Susipažinusi su padėtimi ir su kūrinių, vertinimo komisija savo telefoniniame posėdyje 1997 gruodžio 12 d. visais balsais 1996 metų grožinės literatūros premiją paskyrė rašytojui – dramaturgui Kostui Ostrauskui už jo knygą "Ketvirtoji siena." (išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas).

Šiame trumpų dramų, kritikos straipsnių ir pokalbių rinkinyje autorius savitai gvildena santykius tarp literatūrinės ir neliteratūrinės tikrovės, išplečia kritinio literatūros tyrimo ribas.

Kostas Ostrauskas yra žinomas rašytojas, dramaturgas, daugelio veikalų autorius. Jis gimė 1926 balandžio 5 d. Vaiveriuose. Gimnaziją lankė Šančiuose, Kaune. Baigęs 6 klases, 1943 įstojo į Kauno Jaunimo teatrą, buvo jo aktorius ir drauge lankė dramos studiją. Vokietijoje 1946 baigė Liubeko lietuvių gimnaziją ir iki 1949 m. li-

tuanistinką studijavo Pabaltijo universitete Pinneberge, kartu lankydamas dainavimo studiją.

Į JAV K. Ostrauskas atvyko 1949 m. Nuo 1950 m. Pensilvanijos universitete Filadelfijoje studijavo baltistiką ir slavistiką, specializavosi lietuvių literatūroje pas Vincą Krėvę. Studijas magistro laipsniu baigė 1952 m., filosofijos daktaro laipsnį gavo 1958 m. Bendradarbiavo spaudoje, nuo 1954 m. – "Lietuvių enciklopedijoje". Rašė daugiausia apie muziką ir lietuvių literatūrą. Nuo 1952 m. dirbo universiteto bibliotekoje Filadelfijoje, nuo 1958 m. buvo Muzikos bibliotekos vedėjas.

Jo dramos "Kanarėlė", "Pypkė" – buvo statomos Amerikos lietuvių teatruose. Išleido keletą knygų. Jose vyrauja trumpi dramos veikalai, kuriems būdingas kūrybinių priemonių taupumas, glaudi kompozicija, ribotas veikėjų skaičius.

LRD valdyba

Knygų lentynoje

ŠVIESIAM LIETUVOS ATEITIES ŽMOGUI

Kazys Kedaitis

Neseniai mane pasiekė mokytojavimo Žemaitijoje dienų bičiulio, žinomo Lietuvos literatūrologo, visuomenės veikėjo, buvusio politinio kalinio Viktoro Alekno 1935-1995 metų eilėraščių rinktinė "Pilkų dienų žingsneliai". Tai poezijos knyga, kurią autorius paskyrė Lietuvos inteligentijos ir besimokančioje jaunimo paskutiniojo laisvojo, prieškarinio dešimtmečio ir po to užplūdusių okupacijų laikotarpio apmąstymams. 234 puslapių knygą išleido Viliaus Užtupo leidykla Vilniuje 1997 metais. Iliustravo Arvydas Bagdonas.

Pirmąjį skyrių poetas pavadino "Pavasario dainomis", nors pradeda jį eilėraščiu, parašytu pačiame 1935 metų viduržiemėje. Jame autorius savęs klausia: "Ar aš kuo kaltas?" Čia pat, nustebejęs dėl amžinos gamtos kaitos, atsako:

*Juk sniegas baltas...
Bet kam rudas takas
vidury balto lauko?
Ar aš kuo kaltas,
Kad baltos gulbės
vandenį neplauko?*

*Juk rytas aušta...
Bet kam nuo langų tirpsta
gėlės?
Ar aš tuo kaltas,
Kad man jau nemielia
nei ruda, nei žalia?*

Tai jauno žmogaus "savovojo" tako, priežastingumo ieškojimas jį supančioje aplinkoje: kas tu pats toksai esi, kad paskui rastum savo gyvenimo taką...

Poetas jautrus aplinkos kaitai, gimtosios žemės dienai ir nakčiai, jos vaikų nuotakai okupacijų naktįje.

Apie tai be užuominų atspindi eilėraštis "Aplink naktis":
*Nakties šešėliuose
armoniką kareivis virkdo,
Nakties šešėliuose
ir tu dienos verki
Dienos, kurios tau negrąžins
jau nei audra smarki,
Kaip nužydėjęs kartą
rožės žiedas.
Tamsi naktis pirštu
į širdį smeigia,
O ta širdis
kasdien kraujais tik tvinsta,
O ausyse tik laidotuvių
giesmės spengia...*

(Kaunas, 1943 02 24)

Poetas – kūrėjas turi būti patriotas, kovotojas dėl kitų šviesesnės ateities. Toks jis ir yra, praėjęs per karo dūmus, kraują ir žmonių aimanas;
*Dejuos gal motina
pas kapą,
Sesuo gal brolio pasiges...
Bet mes skaitysim
naują lapą...
Gaisrų ugnis kada užges...*

*Tada pradėsime naują dieną –
Lydės ją laisvė ir rimtis,
Nebus dejuojančio nė vieno,
Žiedais mums klosis ateitis.*

"Vorkuta, oi, Vorkuta" – taip autorius pavadino savo 1946-1957 laikotarpio eilėraščius, kuriuos jis parašė amžinojo išalo žemėje, jiems pasirinkęs motto poetės Salomėjos Nėries, kurią gerai pažinojo ir vertino jos poeziją, žodžius:

*Į šiaurę, į žiemą,
į šaltąją naktį
Dundena tylus traukinys"*

"Tylusis traukinys", išbarstęs ištroškusius laisvės ir už ją pasiryžusius paaukoti net savo gyvybę Nemuno krašto sūnus ir dukras po

(Nukelta į 8 psl.)

LIETUVIŲ SAMBŪRIS "GIJA" LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 80-MEČIO PROGA

vasario 15 d. 6 val. vakaro
Cleveland, OH Lietuvių namų restorano salėje
kviečia visus į

DVIEJŲ DALIŲ VIDEO SPEKTAKLĮ
JUSTINO MARCINKEVIČIAUS
dramą

"MINDAUGAS"

Režisierė – I. Bučienė
Valdina: R. Adomaitis, E. Gabrėnaitė, D. Banionis
ir kt.

Spektaklis sukurtas 1995 metais, nufilmuotas
Vilniaus Žemutinės pilies griuvėsiuose

MARTYNAS MAŽVYDAS FILADELFIJOJE

A.Gečio foto pasakojimas

Jubiliejinės parodos standai

Visą mėnesį Filadelfijos miesto centrinėje bibliotekoje vyko senovinių lietuviškų knygų ir M.Mažvydo "Katekizmo" minėjimui skirtų leidinių paroda. Parodoje ypač siekta pabrėžti labai svarbų politinį momentą – Mažosios Lietuvos ryšį su Lietuva. Nuotraukoje – parodos rengėjai (iš kairės): Snieguolė Jurskytė, Teresė Gečienė, Petras Vaškys.

Pennsylvania universitete vykusio M.Mažvydo "Katekizmui" skirtos kolokviumo rengėjai ir kalbėtojai (iš kairės): T. Gečienė, prof. dr. William R. Schmalstieg (Pennsylvania State University), dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė (Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetas), prof. dr. Leonardas V. Gerulaitis (Oakland University), LR gen. konsulas dr. Petras Anusas, Penn Kalbų centro direktorius dr. Harold Schiffman.

Lietuviškajai visuomenei skirtos M.Mažvydo minėjimo dalyviai.

KGB LIETUVOJE

Arvydas Anušauskas

(Tęsinys. Pradžia – 42 nr.
Spuosdinama sutrumpintai)

1988 metais svarbiausia KGB užduotimi (ne tik Lietuvoje) tapo ir kova su stiprėjančiu judėjimu už nepriklausomybę ir pagreitintas užsienio kalbas mokančių biznio specialistų ruošimas.

Bankai, veikiantys Sovietų Sąjungos teritorijoje, bene pirmą kartą tapo tikrais KGB ir jos agentūros tarpininkais. Be jokios abejonės, pagrindiniu tapo "Vnešekonombank". Visi lietuviai, kaip ir kiti Sovietų Sąjungos valdomi žmonės, turėjo savo valiutinius indėlius laikyti šiame banke. Čia turėjo būti ir valiutinės įmonių sąskaitos, taip pat bendrųjų įmonių bendrasavininkų – užsieniečių doleriai, markės ar frankai. Į agentūrų sąskaitas buvo pervedamos ir iš PGU finansinio skyriaus gaunama valiuta slaptiems sandėriams apmokėti. Gavę savo dolerius agentai galėjo juos laisvai išsivežti į užsienį. Apie tai tereikėdavo įspėti KGB 2-osios vyriausios valdybos viršininką (1988 m. juo buvo gen. plk. I. Markelov) ir siena pasidarydavo atvira. Kas žino, gal KGB ir komunistinės nomenklatūros valiutiniai poreikiai ir sužlugdė "Vnešekonombanką"?

1988 m. spalio 24-26 d. Sovietų Sąjungos KGB elitas susirinko Maskvoje aptarti naujų ekonominio ir mokslinio-techninio bendradarbiavimo su užsienio valstybėmis formų bei jų panaudojimo KGB interesams. Dalyvavo 83 aukščiausios KGB karininkai. Pažymėta, jog įmonių su užsienio kapitalu sukūrimas, respublikų teisių išplėtimas ir numatomos steigti "laisvos ekonominės zonos" ne tik atvėrė naujas šnipinėjimo galimybes ir leido į tai įsitraukti teritorinėms KGB struktūroms (taip pat ir Lietuvoje veikusiai KGB skyriui), bet ir pakeitė šnipinėjimo rezultatų įgyvendinimo sistemą. Karinio – pramoninio komplekso įmonių perėjimas į ūkiskaitines vėžes leido KGB reikauti apmokėti už technologinio šnipinėjimo būdu gaunamas žinias ar gaminių pavyzdžius. Iš kitos pusės, tai leido sukurti savarankiškus valiutinių ir kitų lėšų fondus, kurių dalis tektų vertingų žinių gavusiems KGB darbuotojams ir informaciniame analitiniame darbe aktyviai dalyvavusiems agentams. Kita dalis tektų KGB kontrolei esančių įmonių ir organizacijų sukūrimui. Numatyta veikiančiojo rezervo karininkų darbą organizuoti taip,

kad iš "priedangos įstaigų" jie galėtų lengvai išvažiuoti į užsienį, nedelsiant užimtų pozicijas kooperatiniame judėjime, moksliniuose – techniniuose, gamybiniuose ir kituose susivienijimuose.

Šnipinėjimo objektai

Teritoriniams KGB organams (taip pat ir Lietuvos), kurie anksčiau neturėjo pakankamai savarankiškumo, organizuojant platesnio masto šnipinėjimo operacijas užsienyje, KGB PGU institutas paruošė "Žvalgybinio domėjimosi objekto analitinio aprašymo schemą". Plačiaja prasme pagrindiniais domėjimosi objektais buvo (ir tebėra) JAV, kitų NATO šalių, Japonijos ir Kinijos gynybos ministerijos ir kariniai mokslinio tyrimo centrai; NATO centrinės struktūros-karinis komitetas [...], organizacijos, firmos ir aukštosios mokyklos, kurios tyrinėja temas, esančias mokslinės-techninės žvalgybos dėmesio objektais, mokslinės įstaigos, kurios ruošia specialistus minėtiems objektams.

Kas domino KGB kiekviename iš šių objektų? Pirmiausia – bendrosios žinios: pavadinimai, firminis ženklas, adresas, vadovybė, [...], veiklos tikslas, trumpa istorija ir perspektyva, žinios apie apsaugą, darbo režimą, lankymo taisyklės). Taip pat rinktos žinios apie objekto organizacinę struktūrą, kadru parinkimą, darbuotojų materialinį aprūpinimą, darbo užmokesčio mokėjimo būdą ir kt. Išvados turėjo būti nurodytos išsiskverbimo galimybės ir atitinkamos rekomendacijos bei išsiskverbimo agento veiklos orientavimo ypatybės. Visa tai turėjo padėti išspręsti KGB technologinio šnipinėjimo specialistų parengtas užduotis. Pirmiausia domino tai, kas JAV buvo vadinama "žvaigždžių karų" programa. Užduotys Nr. 104, 108, 115, 132, 134, 145, 149 buvo susijusios su kosminiais radiotechninėmis, optinėmis-elektroninėmis ir fotožvalgybos palydovais, lazerinio ginklo sukūrimo problemomis. [...]

Kolekcija

Ši istorija susijusi su garsaus meno kolekcionieriaus Mykolo Žilinsko vardu. 1933-1936 m. jis buvo pirmuoju Lietuvos Valstybės Saugumo departamento spaudos skyriaus viršininku.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Knygu lentynoje

SU KNYGA SUGRĮŽĘS

Kristina Bjerknes

Netikėtai į rankas pakliuvo teologo, mastytojo, Kanadoje gyvenančio lietuvių visuomenės veikėjo P. Gaidos-Gaidamavičiaus knyga "Raštai". Mane knygą perskaityti dažnai paskatina kokios nors gal ir mažos ypatybės: savitas knygos viršelės, neįprastas pavadinimas ar keisčiausia citata. Šįkart susidomėjusi perverčiau vardų rodyklę – sąrašą žymių žmonių, kuriuos autorius, egzistencializmo atstovas, cituoja arba mini savo knygoje. Pastebėjusi daugiausiai nuorodų į Camus, Šv. Augustiną, Dostojevskį, Heidegerį, Jaspersą, Nietzsche, Berdiajevą, Rilke ir kitus, ėmiausi šios knygos.

Idomi autoriaus biografinė. P. Gaida-Gaidamavičius, gimęs 1914 m. Ukmergės apskrityje, dabar gyvena Kanadoje. Jauną kunigą, 1937 m. baigusį Kauno kunigų seminariją ir VDU Teologijos fakultetą, II Pasaulinis karas nubloškia į Vokietiją. Ten P. Gaida-Gaidamavičius tęsia teologijos studijas, įgydamas daktaro laipsnį. Po metų persikėlęs į Belgiją jis leidžia lietuvišką laikraštį "Gimtoji šalis", bendradarbiauja belgų spaudoje, rašydamas apie Lietuvą. 1950 m. atvykęs į Kanadą, dėsto prancūziškoje seminarijoje, vėliau tampa savaitraščio "Tėviškės žiburiai" redaktoriumi. Juo tebėra ir dabar.

Įžanginėje knygos dalyje "Grįžimas su minties lobiu" Jonas Balčius "Raštų" autorių vadina trečiuoju intelektualiai sugrįžusiu lietuvių mastytoju – po A. Maceinos ir J. Girniaus.

Trys P. Gaidos-Gaidamavičiaus knygos, parašytos 1951, 1954 bei 1961 m. – "Išblokštasis žmogus", "Milžinas, didvyris, šventasis", "Didysis nerimas", 1996 m. dailiu "Raštų" rinkiniu išleido "Minties" leidykla Vilniuje. Pagrindinės visų trijų knygų mintys: žmogus ir jo aplinka, santykiai su kitu žmogumi, žmogus ir Dievas. Studijoje "Išblokštasis žmogus" autorius atskleidžia žmogaus suaugimą su aplinka, su tėvyne, jo išsiskynimą gimtojoje žemėje, šių gyvybinių šaknų

nukirtimą, išbloškimo pasekmes bei galimą išsilaisvinimą. Autorius pripažįsta, kad mintis apie išblokštąjį žmogų kilo, dar būnant Vokietijoje. Išblokštasis žmogus – tai nebūtinai fiziškai iš tėvynės pasitraukęs. Autorius apgailestauja, kad visa šiuolaikinė visuomenė tampa išblokšta iš realybės, moralės, pirmąkart, pilnaverčio gyvenimo. Šis žmogus gyvena dvasinių vertybių sumaištyje. Užkluptas fizinis sunkumų, jis nesugeba išsilaisvinti.

Žmogus ateina į rastą aplinką ir, pats joje egzistuojamas, sukuria kitokią – perkeistą aplinką. Šios dvi aplinkos sąveikauja, įtraukdamos žmogų į santykį su kitu žmogumi, bendruomene, tauta. Pastarasis santykis ir yra, autoriaus nuomone, gyvybiškai svarbus, plačiai nagrinėjamas. Idomiai rašytojas palygina santykį tarp skirtingų tautų žmonių ir aplinkos. Kinietis ar rusas priklauso aplinkai, jai paklūsta. Ne žmogus turi žemę, o žemė jį. Lietuvio gi ryšys su žeme kitoks: tai kartu ir asmeninis, lyrinis santykis, bet lietuvis yra aplinkos valdytojas, jos veikėjas. Čia autorius pateikia B. Brazdžionio ketureilį:

*Aš gyvenu pasaulio
Ir žemės vidury.
Aš, žemę, tavo kraują.
Tu – manąjį geri.*

"Žmogus yra tas bendruomeninis medis, kurio šaknys įaugusios kituose, ir jos siekia ne tik dabartį, bet ir praeitį". Neužtenka gimti tautoje, reikia gimti ir jos dvasinėje realybėje. Aplinka, namai ir šeima suauga į vieną žmogui svarbią sintezę – Tėviškę. Pats žmogus ją sukuria – be jo nei aplinka, nei namai netaps tėviške. P. Gaida-Gaidamavičius tėvynę vadina viso ko žmoguje pradžia.

Mane labiausiai ir sujaukino autoriaus aprašytas tėvynės ilgesys, kadangi man, kaip ir daugumai "pasitraukėlių" iš Lietuvos, ši "liga" nesvetima. Skaičiau pastarąją knygos skyrių didžiai susidomėjusi.

Antrojoje ir trečiojoje studijose – "Milžinas, didvyris, šventasis" bei "Didysis nerimas", P. Gaida-Gaidamavičius gilina į žmogaus dvasinio tobulėjimo ir išsilaisvinimo galimybes. Autorius skiria tris pagrindines būties plotmes: daiktinę, dvasinę, religinę. Pagal tai, kuri iš jų pasirenkama kaip gyvenimo tikslas, ir susiformuoja žmogaus tipas – milžinas, didvyris ar šventasis. Antrąją ir trečiąją studijas geriausiai api-

būdina autoriaus pateikta F. Kafkos citata: "Tikėti – reiškia išlaisvinti savyje nesunaikinamą pradą arba, tiksliau, – išsilaisvinti, arba, dar tiksliau – būti nesunaikinamam, arba tiesiai: būti". Malonu, kad katalikų kunigai ryžtasi mokyti ir šviesti šiuolaikinę visuomenę.

Mane nustebino dar vienas dalykas. Penktajame šeš-

šiaurės tundrų bei sniegynų platybės, nesušaldė jų širdies troškimų, šviesių dienų svajonių:

*Ir tegu žemę
Šiandien dengia
baltu sniegu,
Ir vėjas tundroje užpusto
mano pėdas...
Širdies liepsna padangėmis
Tėvynėn bėga
Ir meilės gėlę tau po kojų
deda...*

*Matau, kaip šypsena
nubėga tavo veidu,
O akyse žėruoja liepsnos,
Gyventi vėl mana širdis
jėgų suranda,
Vėl virš kalnų sparnais ašai
skrendu, plasnoju...*

Eilėraščių cikle poetas išliejo ne tik savo asmeninius pergyvenimus, bet ir visos Lietuvos kančias, kurias kentė senas ir jaunas ne tik tremtyje, kalėjimuose, bet ir pačioje Tėvynėje Lietuvoje, jai atneštajame "bolševikiniame rojuje". Tarp jų savo vidinė išraiška ir poveikio jėga išsiskiria eilėraščių, parašytas pagal kunigo Viktoro Vunderliko prašymą Vorkutoje ir pavadintas "Trumpa kunigo malda". Poeto sukurti maldos žodžiai apibendrina ir išreiškia visos Lietuvos laisvės troškimą:

*Klumpu aš, Viešpatie,
ant kelių
tarp Tavo mylimų vaikelių,
į Tavo širdį ieškau kelio:
Meldžiu Tave:*

*O mano Dieve,
išgirski mano tyrą balsą,
priimki mano
širdies šauksmą...*

*O Viešpatie, atkreipk akis
į mano mylimąją
Nušluostyk ašaras
nuo motinų veidų
Ir nuramink širdis jų
Kraujais vaikų nuplautos:*

Paskutinę knygos dalį, kurią sudaro eilėraščiai, sukurta 1957-1996 metais, poetas pavadino "Rudens vėju", lyg rengtųsi mums sudievisakyti:

*Bet ne!
Ruduo, žiema praeis,
Ir saulė vėl
sušildys mūsų šalį*

tajame dešimtmetyje ir net dabar egzistencialistiškoji filosofija dažnai būdavo neteisingai suprantama, vadinama nemoralia. P. Gaida-Gaidamavičius nuostabiai gražiai suderina savo originalų mąstymą su gilia egzistencializmo atstovų darbų studija, atskleidždamas šios filosofijos svarbiausią mintį – savęs pažinimo skatinimą. Dar nuo-

stabiau: autorius neapsiriboja vien rašytojais egzistencialistais. Jo darbe susipina gausybė citatų, nuorodų, sentencijų ir faktų iš pačių įvairiausių žymių žmonių gyvenimo bei kūrybos.

Neužtenka P. Gaidos-Gaidamavičiaus "Raštus" perskaityti vieną kartą. Kas kart vėl juos skaitydamas, atrandi naują dalelytę savęs.

ŠVIESIAM LIETUVOS ATEITIES ŽMOGUI

(Atkelta iš 6 psl.)

*Ateis su vieversiais,
Su gegute žaliai beržely!*

Kovotojas, jaunimo auklėtojas, nuėjęs ilgą gyvenimo kelią, perleides per savo širdies koštuvą gulagų universiteto" tiesas, prataria mums neužmiršti gyvenime įsigyto geriausio draugo – knygos: *Knygos rankoj darbininko
Virsta švytinčiais namais,
Kai vaikus knyga aplanko,
Jie išauga milžiniais.*

*Su knyga vaikinai eina
Į kovas audrų nuveikt.
Knygose kareiviai dainą,
Randa vėjų ir žvaigždžių.*

Ir poetas kartais dėl tų "rudens vėjų" sunerimsta pačiam gegužį, pačiam pavasarį:

*Vėl mėlynas gegužis
Ievos pražydo žiedu.
O ar žinai, drauguži? –
Ašai pakalnėn riedu*

Bet ir čia poeto kovotojo širdis tame pašėlusiam laiko bėgime ir maišatyje moka atskirti grūdus nuo pelų:

*Ne Majakovskis aš
ir ne Tvardovskis, –
Žmogus mažytis*

*iš kaimelio pilko,
Bet, kai skaitau poetų šių
eiles garsiąsias,*

*Matau, kad jie neskyrė
net meškos nuo vilko*

Gimtosios žemės patrioto eilės – tai laiškai man ir tau: *Rašai, rašai, rašai
Ilgų ilgiausią laišką.*

*Kalbies su popierium,
kalbies,*

*Tarytum Jis tau būtų gyvas,
Gyviausias*

tavo pašnekovas!

*Ir pasakoji, pasakoji jam
savo širdies sunkias bėdas,
Savųjų metų sunkią naštą –
Keli ją noriai ant kitų pečių,
gal stipresnių,
o gal ir silpnesnių...
Ir štai padėjai mažą tašką.
Ir pavardę*

po laiškų suraitei...

*Žiū, krosnyje
beržinės malkos treška...
O laiškas virsta pelenais...
Kodėl?*

Nereikia kraut kitam

bėdų savųjų naštą.

Mielas bičiuli skaitytojau! Aišku, kad nereikia kraut kitam "bėdų savųjų" naštos. Bet kas pasidalins to sunkaus, ne vieną klupdančio gyvenimo patyrimu? O juk turėtų būti mūsų pareiga su jaunesniais dalintis savo gyvenimo patyrimu, sukauptais perliukais ir deimančiukais, išrinktais gal ir iš purvo bei pelenų. Tai patvirtina ir autorius, pabaigos žodyje pastebėdamas: "Vis atrodo, kad rašiau tik sau. Bet juk išliks, kas parašyta. Ir ne tik sau, o ir kitiems..." Man regis, kad V. Aleknos eilės išliks šviesiam Lietuvos ateities žmogui.

Kazys Kedaitis

Amžinybėn iškeliavus

A. † A.

VIKTORUI MARIŪNUI

nuoširdžiai užjaučiame jo žmoną MARIJĄ, seserį – mūsų mielą GENOVAITĘ MODESTIENĘ ir visus artimuosius Amerikoje bei Lietuvoje

*Aldona Česnaitė
Danguolė ir Petras Griganavičiai
Bronė ir Albertas Krėmeriai
Dalila Mackialienė
Onutė ir Pranas Michelevičiai
Bronė Miklienė
Martytė Miklienė
Irena ir Eugenijus Slavinskai
Onutė Šiaudikienė
Aldona ir Juozas Šulaičiai
Leokadija ir Juozas Žvyniai*

St. Petersburg, FL

K A S B U S ?

Vladas Vijeikis

Šiais laikais, kai būna tiek daug sunkiai suprantamų įvykių, kartais užkliuvame ir už savo asmeninio gyvenimo. Nors tas gyvenimas ne toks sudėtingas ir idomus kaip iškilių žmonių, bet jis – mūsų, ir negalime niekur pabėgti. Žinoma, televizija nerodys ir laikraščiai nerašys. Juk ir "Dirva" tik pasižymėjusių fotografijas talpina ir jų mintis per savo puslapius perduoda. Čia turiu mintyje mano draugą Florijoną, kuris į jokias valdybas nebuvo išrinktas, nedainavo, nešoko, nerašė ir net prezidentiniuose rinkimuose apsiriko. Taigi, visai niekam nežinomas ir niekam nereikalingas. O vis dėlto jis man aną dieną, sako:

– Kaip tu manai, kas bus su manim po mano mirties?

– Na, graborius gražiai nudažys, giminės susirinks, nuvez į kapus ir užkas.

– Bet aš nenoriu taip lengvai išnykti, kaip dūmas neblaškomas vėjo. Ir niekas manęs neminės. Taip Maioris sakė. O ji dar ir dabar mini. O kaip su manim?

– Jeigu paliksi palikimą, paminės. Jeigu didelis turtas, tai žmonelę tuojau pat koks barakudas priglauš prie širdies. Jie bus laimingi. Ir tu gal po gražiai apkarpyta velėna džiaugsiesi savo mylimosios, su kuria tiek daug metų pragyvenai, laime.

– Štai kur šuva pakastas. Ta mylimoji aną dieną manęs klausia: "Ką reikės su tavim daryti, kada tu pagaliau nusiramins gulėsi?". Aš jai sakau: "Daryk, kaip visos daro." O ji man sako: "Tavo draugo laidotuvės buvo iškilmingos. Vien tik pietūs po pakasynų kiek kainavo! O su

tavo paliekamu kapitalu, jeigu taip, neįžeidžiant finansininkų, galima būtų pavadinti tavo palikimą, tai ir į McDonald grabnešiams pavaišinti neužtektų. Čia aš supykau ir sakau: palik mane gulintį, ten kur atsigulsiu paskutiniam poguliui. Tegul valdžia pasirūpina. Per visą gyvenimą tiek pinigų valdžiai atidaviau. Tegul jie bent kiek mano labui padaro. Negi paliks mane gulintį ir kitiems piliečiams judėjimą trukdant.

– Na ir kaip baigėte šį idomų pasikalbėjimą?

– Tu labai menkai apsiskaitęs ir net tavo išsilavinimu labai abejoju. Ar galima su moterimis, ypatingai jeigu ji – tavo žmona, prieiti susitarimo? Čia tau ne tarptautinė sutartis. Taip ir palikau kabalduoti tarp žmonos, giminų ir valdžios. Viena laimė, kad po to man nebereikės rūpintis. O dabar gal padėtum perkraustyti sofą. Žmona liepė. Vienam laiptais gabenti sunku.

Staiga atsiminiau apie labai svarbų susitikimą ir atsiveikinau. Geriau jau aš jo karstą panešėsiu.

Bevažiudamas namo ėmiau galvoti apie pasikalbėjimą su Florijonu. Kodėl jis užsimena apie kapus, laidojimą, palikimus ir kitus tiems reikalams artimus dalykus. Nejaugi jau priartėjome? Mane nukratė šiurpuliai ir automobilis taip suvinguriavo, kad peršoko kelias linijas. kurių valdžia neleisdžia peržengti. Ir žinoma, tuojau pat pasigirdo žiaurus policijos kaukimas ir balsas, kaip iš paskutinio teismo padangių, liepiantis sustoti. Sustojau. Valdžios įgaliotinis, o gal net pati aukščiausia valdžia (taip jis vaizdavo) liepė papūsti, nes įtarė, kad aš girtas. Atrodo, kad buvo nusimanantis tuose reikaluose. Sako: "Papūsk!". Papučiau visomis išgalėmis: valdžios reikia klausyti. O jis sako: "Nelengvas mano darbas. Reikės užsidėti dujokaukę. Ką tavo žmona sako?"

Nieko neatsakiau ir nesiškiniau, kad mėgstu česnakus. Paleido.

"Dirvos" novelės konkurso laimėtojai

T U L A B A

Įvykis prie Jiezo

A. Norimas

Tyliai pliuskeno Nemuno vanduo, irklų plokštumų užgaunamas, lengvai cypavo sąvaros, o po laivelio dugnu gurgė srauni upės srovė. Vienmarškinis, basas jaunuolis irklavo, iki kelių paraitojęs kelių atlanas. Priešais jį ant laivelio suoliuko į šalis dairėsi sekmadienine suknele vilkinti jauna, graži juodakės, didelių juodų akių ir saulės nurudinta oda mergina. Pridengusi akis delnu, žvelgė į krūmais apaugusią salelę, prie kurios laivelis artėjo.

– Aš dar niekad nesu buvusi Meilės saloje... Jaunuolis nieko neatsakė lenkiškai prabilusiai, nes dar du mostai priartino laivelį prie kranto atbrado. Iškelęs irklus, pasuko laivelį šonu ir ranka lengvai pasiekė krūmų šakas. Gluosniai sviro iki pat vandens, sudarydami prie smėlio salos kranto gerą uždangą nuo saulės spindulių. Netrukus, šlamėdamas pro tankius krūmus, laivelis įsliugė į erdvesnius plotus, truputi slysdamas smėlėtu upės dugnu. Abu jaunuoliai turėjo palenkti galvas po gluosnių šakomis.

– Kaip čia tylu ir ramu, Olgerdai! – Juk prašiau, Mile, tarti mano vardą teisingai – Algirdas... Vadink mane tikruoju vardu! – taip pat lenkiškai pratarė jaunuolis.

– Dobrze... Tu vis užsispyręs liktis lietuvišku chlopu! – Nesu joks chlopas! Atvirkščiai – aš didžiojuos, kad gimiau lietuviu! Atsimink istoriją: juk Lenkija padidėjo ir sustiprėjo, tikrai lietuviui Jogailai karaliaujant! – Argi jis buvo lietuvis – Jagiello?! – Jis grynakraujis lietuvis – Didžiojo kunigaikščio Vytauto pusbrolis, nes Jogaila buvo didžiojo kunigaikščio Algirdo sūnus. Tik vedęs lenkę Jadvygą, jis tapo Lenkijos karalium. Žinoma, ilgainiui ir pats sulenkėjęs.

– Bet tai – praeitis, o dabar – visai kiti laikai! Nebėra karalių. Lenkiją valdo demokratiškai išrinktas prezidentas Pilsudskis. – Milė pakeitė kalbą.

– O! Pilsudskis... Girdėjau, kad ir jis yra lietuviško kraujo! O Lietuva turi savąjį prezidentą – Antaną Smetoną...

– Girdėjau, girdėjau... Jūsų "ta ryba zę smetaną"... – Nesityčiok, Mile. Mergina jau iššoko iš valtelių į krantą. Jos batukai

minkštame, drėgname smėlyje nugrimzdo ir prisisėmė smėlėto vandens.

– Oi!.. Čia labai klampu! Algirdas timpltelėjo valtelių į krantą ir pagelbėjo draugei pasiekti sausesnę vietą, išėjęs iš palinkusių gluosnių užuovėjos. Abudu atsisėdo žolėje prie pat didelio gluosnio liemens.

– Nusiauk batukus, Mile. Jis apkabino ją per pečius. Karštas jaunuolio kvėpavimas tarytum persidavė ir Milei. Ji sekunde prisiglaudė prie jo, bet tuo pat metu atseginėjo batukų sagtis.

– Ar tau ne karšta? – Algirdas atsitraukė. Juto vidinį karštį. Išsipešė marškinius iš juosmens ir atsagstė jų sagas, paskum nusiėmė juos, sudrėkusius nuo prakaito ir vandens.

– Karšta, bet pakentėsiu. Taip gera saulutėje...

– Gal nusiimk suknelę? Bus daug vėsiau.

– Prie tavęs aš negaliu... – Ką tu?.. Juk mudu mylimės! Mudviem nėra ko varžytis ir kuklauti. Be to, juk esame Meilės saloje! – Jis pabrėžė žodį Meilės.

– Girdėjau. Čia dėvimi Adomo ir Jievos drabužiai...

Algirdas lengvai virpančiais pirštais ėmė atseginėti Milės bliuzės sagą. Jos krūtinė čia pat, prieš akis, kiljojosi, o karštas merginos alsavimas tartum svilino jaunuolio skruostus. Staiga Algirdas susirūpino:

– Gal pirmiau apžiūrėkime salą! Gal čia esama ir kitų žmonių?

– Gerai sakai... Atsarga gėdos nedaro.

Abu pakilo ir susiėmė rankomis žengė per krūmus, skėsdami šakas. Pačiame salelės viduryje atrado aukštumėlę, apaugusią žole ir viliojančią joje pasirašyti.

– Ak, kaip čia smagu! Audringai alsavo jaunos krūtinės, o širdys mušė meilės triumfo taktą. Dar kartą jų lūpos susijungė ilgu bučiniu, teikiančiu tokį saldų užsimiršimą, nesiskaitymą su laiku ir aplinka, o kartu ir kylančius troškimus pajusti tą uždraustąjį vaisių. Staiga Milė išsimuistė iš Algirdo glėbio ir atsitraukė.

– Tu mane uždusinsi! Taisėsi sutaršytus plaukus, kartu nežymiai dar kartą apžvelgdama savo draugą, tarsi įvertindama jo jau raumeninę, įdegusį kūną, šviesius, kiek garbiniuotus plaukus ir virš lūpos prasikalan-

čius ūselius. Jo mėlynose akyse skaidrus dangus dabar kaito saulėta liepsnele, įraudę skruostai rodė jaunystės karštį, o balti dantys švytėjo sveikata ir veržlumu. Tuo metu Algis vėl apkabino merginą.

– Tu mane iš proto išvarysi!...

Vėl įsisiurbė į šviežias, sodrias mergaitės pagalvėles. Ji ir vėl atsitraukė.

– Sakyk, ar visi lietuviai tokie karšti?

– Ne karštesni už lenkus. Mile. Aš tik žinau, kad tave labai myliu! – Vėl bandė apkabinti, bet Milė įrėmė rankas į jo krūtinę. Į meilės pasakymą nieko neatsakė. Žiūrėjo kažkur virš krūmų į skaisčių, be debesėlio vasaros dangų. Atsisėdama į kalnelio žolę užklusė:

– Ar pagalvojai apie vedības? Aš manau, kad mes negalėtume sugyventi.

– Ką tu sakai, Mile? Kodėl abejoji?

– Matai, aš taip pat myliu savo tėvynę Lenkiją. Nė kiek ne mažiau, kaip tu myli savo Litvą. Žinau, kad tu man niekad nenusileisi...

Algirdas suprato, apie ką Milė kalba. Surimtėjo, lyg tiktai dabar atsideręs į priešingų tautybių vedusių dilemą. Apie tai jau ne kartą mąstė ir vis rasdavo tai ne tokia didele kliūtimi. Dabar tuoj pat atkuto, net krėstelėjo galva. Pradėjo žaislingu tonu, palengva pereidamas į rimtesnę dėstymą:

– Bet ar žinai, Mile, kad žmona privalo savo vyro klausyti? Pagal vyrą... jeigu mudu vesimės... turėsi nešioti mano pavardę ir būti laikoma lietuve, nes ir gyvensi Lietuvoje. Tavo ir mano vaikai bus lietuviai, nors ir su lenkų kraujo priemaiša...

Milė staiga pašoko. Nebesivaržė savo nuogumo, nes meilės glamonės beveik ją nurengė. Atrodė, žaibiška mintis užgožė visą jos drovimą.

– Niekad nebūsiu lietuve ir mano vaikai nebus lietuviai!

Algirdas nutilo ir žvelgė į ją iš apačios. Jaunos moters grožis vis dar jį masino, tačiau žvilgsnį jis nuleido žemyn, bijodamas pažiūrėti į pagundą. Žinojo: jei pažvelgtų į Milę, tai jo patriotizmas ir valia bemat sutirptų, lyg cukrus karštame vandenyje.

– Vadinas, mes vienas antram netinkam?

(Tęsinys – kitame numeryje)

Neringa Inc. su Nek. Pr. Marijos Seserimis organizuoja ir praveda stovyklas Neringos stovyklavietėje Vermonte

1998m. NERINGOS STOVYKLOS

LIETUVIŲ KALBA Birželio 21-27 dd. - Jaunuoliams 17-20 metų
Birželio 28-liepos 11 dd. - Vaikams 6-10 metų
Liepos 12-26 dd. - Vaikams 10-16 metų
Liepos 26-rugpjūčio 1 dd. - Šeimoms su jaunais vaikučiais

ANGLŲ KALBA - LIETUVIŲ KILMĖS

Rugpjūčio 2-15 dd. - Vaikams 7-16 metų
Rugpjūčio 19-23 dd. - Šeimoms su jaunais vaikučiais

INFORMACIJA - REGISTRACIJA

kreiptis pas Daną Grajauskaitę:
66 Salisbury Rd #2, Watertown MA 02172
tel: 617-923-4583 e-mail: neringai@yahoo.com

ĮVAIRENYBĖS

Skyrelio vedėjas – Gerardas Juškėnas

ORANGUTANGO KALBA

Oranžinės spalvos gaurų kamuolys – orangutangas Chantek yra naujas Atlantos zoologijos sodo gyventojas. Užaugintas taip, kaip ir žmonių kūdikis, Chantek pramoko iki 150 žodžių Amerikos ženklų kalba. Chantek nepamėgdžioja to, ką jis mato, bet supranta ir naudoja ženklų kalbą panašiai, kaip tai daro nebyliai. Jis gali pareikšti apie vietas, kurių nemato, pasakyti apie dalykus, kurių nėra šalia jo. Tai jis daro ženklais.

Zoologijos sodo vadovai svarsto planą pastatyti amfiteatrą, kur vaikai galėtų susitikti ir kalbėtis ženklais su Chantek. Biologų teigimu, Chantek galvosena prilygsta 4 m. vaikui. JAV-jose yra ir daugiau tokių beždžionių. Garsiausia tarp jų yra Washoe – 32 m. šimpanzė, gyvenanti Vašingtone. Ženklais kalbanti gorila Koko gyvena Kalifornijoje. *Ger.J.*

SILKIŲ KERŠTAS

Didelis būrys silkių, patekęs į norvegų žvejų laivo tinklą, nepasidavė be kovos – paskandino 63 pėdų laivą. "Laivas" "Steinholm", žvejo-damas šiaurinėje Norvegijos

pakrantėje, pagavo didelį žuvų būrį. Įgula bandė iškelti tinklą, bet visas silkių būrys nūrė į gelmes ir apvertė laivą", – pranešė Oslo laikraštis. Šeši žvejai išgelbėti. Neaišku, ar išsigelbėjo silkės. *Ger.J.*

1998 M. FOTO KURSAI

111-sius metus veikianti foto mėgėjų draugija – The Cleveland Photographic Society, Inc. (CPS) netrukus vėl pradės 10 savaitių foto kursų pavasario semestrą. Veiks įprastos dvi klasės: 1) fotografijos pagrindai ir 2) foto ryškinimo ir spausdinimo technika. Pirmoji – foto pagrindų klasė pradės darbą vasario 19 d., o antroji – foto ryškinimo ir spausdinimo technikos klasė – vasario 17 d. Paskaitos bus CPS patalpose, 1549 Superior Avenue 7:30 – 9:45 val. vakarais. Dėstys 10 patyrusių ir parodose pasižymėjusių CPS narių. Klausytojų skaičius yra ribotas. Kursus lankę klausytojai gaus 4 mėn. nemokamą narystę CPS draugijoje. Besidomintieji skambinkite: Mr. Jim Kunkel 440/843-7118 arba Mr. Bob Burns 440/729-3314. Lankstinuką apie šiuos kursus rasite "Dirvos" redakcijoje arba daugelyje foto prekių parduotuvių. *Ger.J.*

d. – Dailės paroda. Student/Faculty Art Show. Nemokamai The Beck Center, Lakewood, OH. Tel. 216/521-2540.

• **Vasario 14 d.** – Paroda apie širdies veikimą. Fairview Hospital: "A Fair for the Heart" 11:30 v.r. – 3:00 v. p.p. 3211 Westgate Mall, Fairview Park, OH. Nemokamai. Tel 216/476-7183.

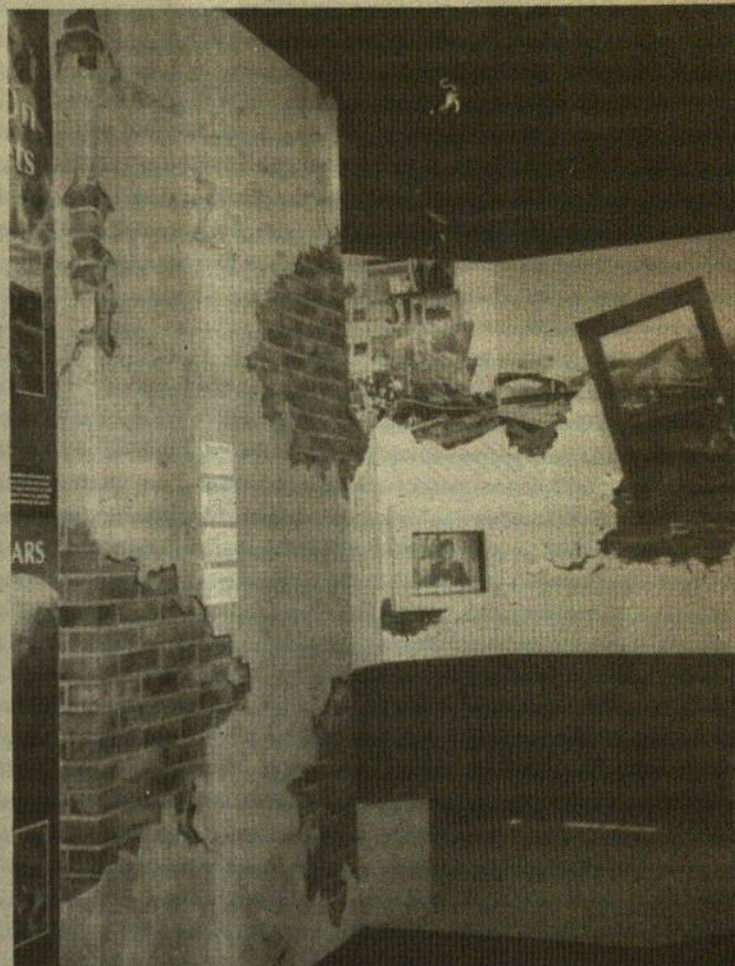
• **Vasario 14-15 d.** – Žūklės seminaras. Lake County Fishing Symposium Eastlake Middle School. Tel. 1-800/ 368-LAKE arba 440/354-8473.

• **Vasario 15 d.** – Nemokamas metinis juodųjų meninio paveldo koncertas. Clev. Inst. of Music presents the Annual Black Heritage Concert – 4:00 v. p.p. 11021 East Blvd. Tel. 216/791-5000.

• **Vasario 16 d.** Nemokamas koncertas. Nuo vidurdienio iki 4:00 v.p.p. The Clev. Inst. of Music: CIM Live at Tower City, Public Sq. – Tel. 216/ 791-5000.

• **Vasario 17 d.** – Giesmės, The Clev. Chamber Music Soc.: "Chanticleer", 8:00 v.v. Church of the Covenant, 11205 Euclid Ave. Tel. 216/ 371-3071.

• **Vasario 21-22 d.** – Senovinių daiktų paroda ir pardavimas. Antiques Show and Sale at the Westlake Holiday Inn – 1-90 & Cracker Rd.

Parodos kampelis Gamtos istorijos muziejuje, atvaizduojantis žemės drebėjimo pasekmes. *G. Juškėno nuotr.*

kryžkelė. Šeštad. 10:00 v.r. – 6:00 v.v.; Sekm. 11:00 v.r. – 4:00 v. p.p. Tel. 440/871-3910.

• **Vasario 24 d.** – Akcijų pasirinkimas. Natl. Assoc. of Investors Corp.: Stock Selection. 7:00 v.v. Lakeland Community College, 7700 Clock Tower Dr., Kirtland, OH. Tel. 440/953-7116.

• **Vasario 25 d.** – Miesto viešosios bibliotekos nemo-

kamas lankymas. Natl. Assoc. of Investors Corp.: Cleveland Public Library Tour – 1:00 v.p.p. 325 Superios Ave., NE. Tel. 216/ 541-7253.

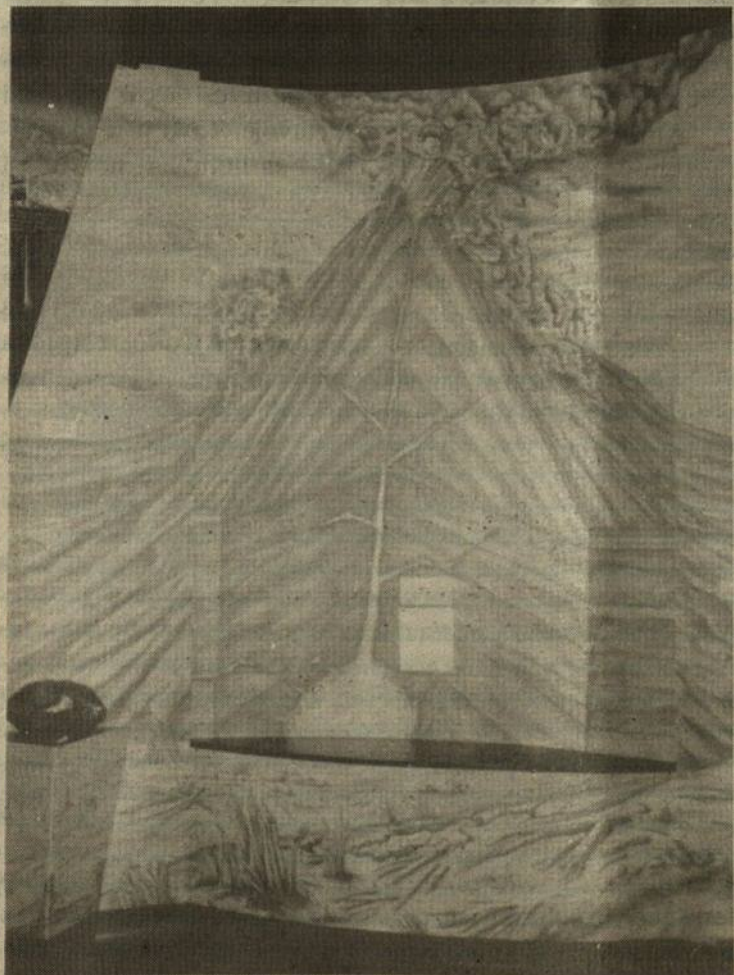
• **Vasario 28 d.** – Rankdarbių, kolekcijų ir brangenybių paroda. Fairview Park Schools Music assoc. presents Crafts, Collectibles Treasures – Fairview High School, 4507 West 213 St. 9:00 v.r. – 3:00 v.p.p. *Ger. J.*

VERTA APLANKYTI

• **Vasario 13 d.** – Džiunglės. Cleve Metroparks Zoo Education Division: "Jungle love". Reinberger Educ. Center., 7:00-9:00 v.v.,

suaugusiems (nuo 18 m. ir vyresniems). 3900 Wildlife Way. Registruotis tel. 216/610-6500, ext. 291.

• **Vasario 13 – kovo 30**

Ugnikalnio viduryje. Iš parodos Gamtos istorijos muziejuje. *G. Juškėno nuotr.*

SPORTO ŽINIOS

Patikslinimas dėl dalyvavimo žaidynėse

Tautinės olimpiados ir Pasaulio Lietuvių sporto žaidynių organizacinis komitetas sutiko leisti Tautinėje olimpiadoje dalyvaujantiems užsienio kraštų krepšinio rinktinių žaidėjams žaisti ir savo klubuose PLS žaidynėse.

ŠALFASS-gos CENTRO VALDYBA

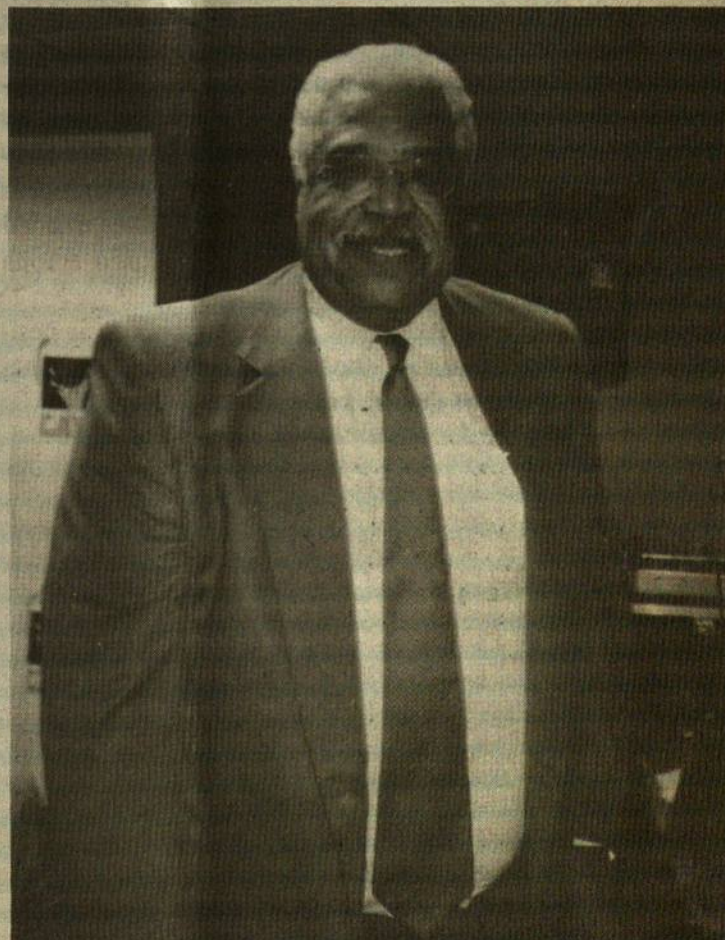
Dėl sporto sąjungos garbės narių

Pranešdamas apie Valdo Adamkaus išrinkimą Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos garbės nariu, E. Šulaitis "Dirvos" 50-ajame numeryje išvardino ir tuos, kuriems garbės narių vardai buvo suteikti anksčiau. Tačiau ten nepaminėtas **Pranas Berneckas**. O juk jis ne ką mažiau, o gal net ir daugiau, negu išvardinti garbės nariai, nusipelnė sporto organizacijai. Juk jis, 1975 metais sąjungai subraškėjus, kai ji net nebepajėgė sudaryti vadovybę, apsiėmė Toronte suburti Centro val-

dybą ir jai vadovavo dvi 3 metų kadencijas, atkurdamas Šiaurės Amerikos lietuvių sportinę veiklą. P. Berneckas vadovavo pirmųjų Pasaulio lietuvių sporto žaidynių ruošai, išėivijos sporto istorijos

išleidimui bei Sporto fondo įkūrimui. Pažymint jo neeilinius nuopelnus lietuviškajam sportui, jam dar 1978 metais buvo suteiktas sąjungos garbės nario vardas.

Algimantas Banelis

V. Stankaus nuotraukoje: Cleveland "Cavaliers" vyr. vadybininkas (General Manager) Wayne Embry

RENGINIŲ KALENDORIUS

• VASARIO 14-15 dienomis – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 80-mečio sukakties minėjimas.

• VASARIO 28 d. – "Žaibo" diena-98" – Metinis LSK "Žaibo" renginys Lietuvių namuose.

• KOVO 1 d. 4 v. p.p. – Lietuvių Karių Veteranų sąjungos "Ramovė" Klyvlendo skyriaus metinis narių susirinkimas įvyks Lietuvių namų žemutinėje salėje.

• KOVO 28 ir 29 d. – Šiaurės Amerikos lietuvių senjorų (vyresnių kaip 35 m.) krepšinio turnyras Dievo Motinos parapijos salėje ir Boromeo seminarijoje.

• BALANDŽIO 4-5 d. – Šv. Jurgio parapijos velykinių kepinių pardavimas.

• BALANDŽIO 5 d. – Kaziuko mugė. Rengia Klyvlendo (Cleveland, OH) skautija.

• BALANDŽIO 19 d. – Šv. Jurgio parapijos Atvelykio stalias – parapijos salėje.

• GEGUŽĖS 10 d. 11:30 v. ryto – Motinos Dienos prieš-

piečiai – parapijos salėje. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba.

• GEGUŽĖS 25 d. 8:30 v. ryto – Memorial Day: apeigos, šv. Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 14 d. Pabal-tiečių tragiškojo birželio minėjimas – šv. Jurgio parapijoje.

• LIEPOS 19 d. 11:30 ryto – šv. Jurgio parapijos gegužinė šv. Jurgio parapijos sodyboje.

• SPALIO 17 d., šeštadienį, Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje koncertuos Lietuvos partizanų ansamblis "Girios aidai".

• LAPKRIČIO 15 d. – nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos rudens festivalis.

• GRUODŽIO 19-20 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinių pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 16-OSIOS ŠVENTĖ CLEVELAND'E

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 80-ies metų sukaktis bus švenčiama 1998 m. vasario mėn. 14 - 15 d.d.:

Šeštadienį, vasario 14 d., 6:30 val. vakaro Dievo Motinos parapijos salėje. Šventė vyks banketo forma, prie stalų – po 10 asmenų.

Iškilmingoje dalyje kalbą pasakys Cleveland "The Plain Dealer" Washington biuro viršininkas **THOMAS BRAZAITIS** Taip pat stengsis dalyvauti Ohio gubernatorius **G. VOINOVICH**.

Meninę dalį atliks lietuvių tautinių šokių ansamblio "GRANDINĖLĖ" studentų grupė, vadovaujama Aidos Bublytės-O'Meara ir Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokinių šokėjų grupė, vadovaujama Eglės Laniauskienės.

Po meninės dalies – banketas. Veiks baras, bus grojama šokių muzika. Įėjimas į šventę – \$12.00 asmeniui. Jaunesniems kaip 16 metų užkandžiai bus veltui.

Norinčius sudaryti atskirus stalus ar įsigyti geresnę vietą prašome iš anksto užsisakyti (pageidaujama iki vasario 7 d.) pas **V. Šilėną, tel. 531-8207** ar **A. Pautienį, tel. 383-8225**.

Sekmadienį, vasario 15 d. – iškilmingos šv. Mišios: 10 val. ryto – Dievo Motinos bažnyčioje. Prieš Mišias – vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo; 10:30 val. ryto – šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje. Organizacijas prašome dalyvauti Mišiose su vėliavomis.

Rengia ALT Cleveland skyrius ir LB Cleveland apylinkė

MŪSŲ SVEČIAI

Šv. Jurgio parapijos tarybos pirmininkas dr. A. Bacevičius ministrui A. Saudargui įteikia knygą "Encyclopedia of Cleveland History". Už jų – Aušra Babickienė. *G. Juškėno nuotr.*

Pasaulio LB valdyba	100
Daytona Beach Lietuvių klubas FL	100
J. Maurukas, St. Pete. FL ...	100
A. Sutkus, MD, Beverly S. IN	65
V. Šeštakas, Los Angeles CA	65
D. Januta, Oakland, CA	65
J. Ardys, Fairview, PA	50
Dr. K. Šimaitienė, Queens, NY	50
A. Diškėnas, St. Pete. FL	50
G. Lazdinis, Euclid OH	50
V. Šilas, Chicago, IL	35
M. Valiukėnas, A. A. Irenos Vaitkienės prisiminimui	30
S. Martišauskas, Brockton MA	25
M. Vilutis, St. Pete. FL	25
J. Agurkis, Omaha NE	25
C. Norkus, Los Angeles CA	25
J. Pilkauskienė, Canada	25
G. Biškis, Clarendon H., IL	25
V. Paulionis, Chicago, IL	25
J. Zubavičius, Sunny H., FL	20
R. Murphy, Indianapolis, IN	20
S. Petravičius, Rancho P. CA	20
A. Daugirdas, Wlwk, OH	20
R. Kulbis, Watertown, MA	15
B. Mikonis Dr. Mashpee, MA	15
V. Varneckas, Waterbury, CT	15
S. Jurgelevičius, Dudley, MA	15
B. Zabukas, St. Pete. FL	15
A. Puškorius, Highland OH	15
J. Pečiūrienė, Tucson, AZ	15
G. Gudauskas, Los Ang., CA	15
J. Rasas, Las Vegas, NV	15
M. Jagutis, Daytona B., FL	15
E. Jakulis, Wlby, OH	15
S. Ignatavičius, Clev. OH	15
Z. Janušis, Livonia, MI	15
M. Miškinis, Orchard L. MI	15
P. Petrušaitis, Racine, WI ...	15
B. Briedis, Chicago, IL	15
E. Balčeris, Tucson, AZ	15
H. Stevens, Los Angeles, CA	15
Dr. E. Jarašūnas, Santa M. CA	15
L. Pliura, Racine, WI	15
V. Melinis, Brick, NJ	10
B. Vembrė, Brockport, NY	10
V. Patalauskienė, Farming, MI	10
G. Stanulis, Downers Gr. IL	10
L. Jurkūnas, La Grange IL	10
K. Beiga, Lemont, IL	10
P. Mažeika, Pass Christ. MS	10
G. Žilinskas, Copiague, NY	10
B. Urbanas, Cicero, IL	10
A. Kriaučiūnas, Oak Lawn, IL	10
I. Prikockis, Warrington, PA	10
S. Leveckis, Daytona B., FL	10
V. Sakas, St. Pete. FL	10
J. Augutis, St. Pete. FL	10
S. Laniauskas, Clev. OH	10
S. Mikalauskas, Wlby, OH	10

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

Born To Travel

Rita Staškutė-Zvirblienė

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1998

Skrydžiai į Vilnių – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis.

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

SPORTO ŽINIOS

SVARBIOS PAPILDOMOS ŽINIOS TAUTINĖS OLIMPIADOS IR PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNIŲ DALYVIAMS

II Lietuvos tautinės olimpiados ir VI Pasaulio lietuvių sporto žaidynių pradinės (išankstinės) dalyvių registracijos laikas pratęstas **iki 1998 m. vasario 16 d.**

Primename, kad JAV-jų sportininkai registruojasi pas ŠALFAS-gos gen. sekretorių Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122. tel. 216-486-0889; faksas 216-481-6064 arba 216-943-4485. Kanadiečiai registruojasi pas Kana-

dos Sporto apygardos vadovą Rimą Kuliavą: 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4. Tel. 416-766-2996, faksas 416-766-5537. E-mail: kuliavas@compuserve.com

Lietuvos piliečiams, pastoviai ar laikinai gyvenantiems JAV, Kanadoje ar kitose šalyse, yra leidžiama dalyvauti II Lietuvos tautinėje olimpiadoje ir VI PLS žaidynėse už tų kraštų lietuvių sporto organizacijas, klubus ir pan.

ŠALFAS-gos siūloma jaunių B (1982-83 m. gimimo), jaunučių C (1984-85 m.) ir jaunučių D (1986 m. ir jaunesnių) įtraukimą į VI PLS žaidynių programą nuspręstas Lietuvos krepšinio federacija, atsižvelgdama į pradinės re-

gistracijos duomenis. ŠALFAS-gos siūlymą įtraukti futbolo varžybas į VI žaidynių programą svarstys ir nuspręstas žaidynių direktoratas, gavęs pradinės registracijos duomenis.

Užsienio šachmatininkams neprivaloma dalyvauti kvalifikacinėse pirmo etapo PLS žaidynių varžybose: jie galės žaisti visi, kas atvyks, finalinėse varžybose, birželio 28-30 d. Vilniuje. Amžiaus grupės: vaikai – iki 14 m., jaunieji 15-18 m. imtinai, jaunimas 19-22 m. imtinai, suaugusieji 23-60, ir senjorai – virš 60 m.

Pagal nuostatus, į VI PLS žaidynių galutinę programą bus įtraukiamos tos sporto šakos, į kurias iki pradinės registracijos laiko pabaigos užsiregistruos ne mažiau kaip nustatytas pagal sporto šakos kvotą užsienio kraštų dalyvių bei komandų skaičius. Prašome į tai atkreipti dėmesį ir pasistengti laiku užsiregistruoti!

Pateikiame šių metų ŠALFAS sąjungos varžybų kalendorių pagal visuotinio sąjungos suvažiavimo, įvykusio 1997 m. lapkričio 22 d. Toronte nutarimus bei vėlesnius papildymus. Dalis varžybų dar tebėra planuojamos, todėl jų data ir vieta dar nepatvirtinta. Su varžybų tvarka, atėjus laikui, bus supažindinti sporto klubai. Svarbiausias žinias skelsime spaudoje. Šis kalendorius apima tik metines ŠALFAS-gos ir Baltiečių Sporto federacijos pirmenybes bei kitokias platesnio masto varžybas. Apygardų pirmenybės ir kitos mažesnės varžybos į šį kalendorių neįtrauktos.

• Floridos Lietuvių dienų Atviras lietuvių teniso turnyras įvyks vasario 19 – 20 dienomis, St. Petersburg, FL. LBnės Floridos apygardos renginys. Kreiptis į Elvyrą Vodopaliene, tel. 813-344-1990.

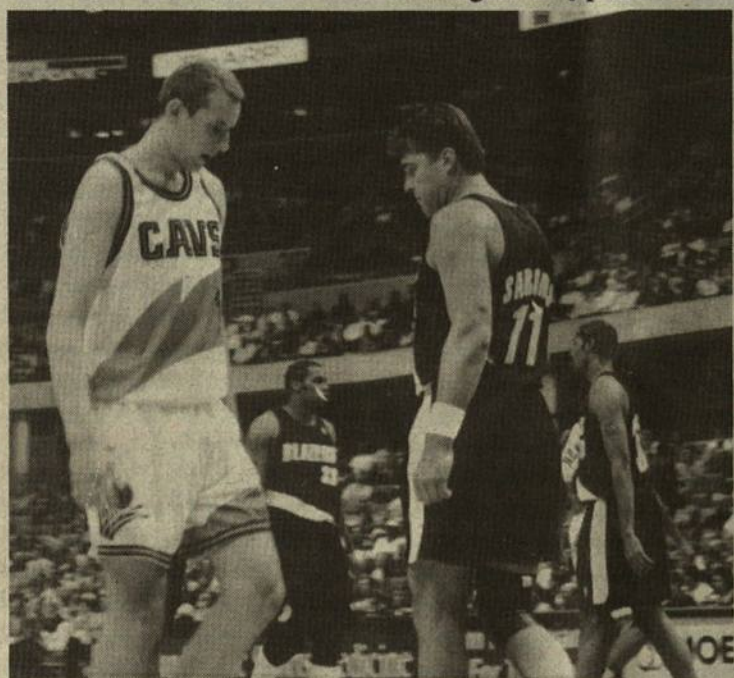
• Floridos Lietuvių dienų atviras golfo turnyras – vasario 20 d., St. Petersburg, FL. Rengia LBnės Floridos apygarda. Informacija: Ed Lapas,

tel. 813-866-0845.

• 1998 m. Š.A. lietuvių kalnų slidinėjimo pirmenybės įvyks vasario 28 d., Mount Sutton, Que., Kanadoje. Vykdo – ŠALFAS Kanados sporto apygarda. Globoja – Montrealio lietuviai slidininkai. Kreiptis į Rimą Kuliavą, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4; tel. 416-766-2996; faksas 416-766-5537; E-mail: kuliavas@compuserve.com

• 1998 m. Š.A. lietuvių kėglių žaidimo pirmenybės įvyks vasario 28 d., Cleveland, OH. Rengia Cleveland LSK "Žaibas". Varžybos vyks suderintai su 13-ju LSK "Žaibo" "Draugystės turnyru". Kreiptis į Algį Nagevičių, 10200 Ridgewood Dr. # 617-2, Parma, OH 44130; tel. 216-845-8848.

• 1998 m. Š.A. lietuvių vyrų senjorų (35 m. ir vyresnių) krepšinio pirmenybės vykdo Cleveland LSK "Žaibas", kovo 28 ir 29 dienomis, Cleveland, OH. Informacija: Vidas Tatarūnas, 8697 Harvest Home Dr., Mentor, OH (Tęsinys – kitame numeryje)

Žydrūnas Ilgauskas – prieš Arvydą Saboną. Kristinos Stankutės nuotraukoje: momentas po pasisveikinimo aikštelės centre

Lietuviai Gund arenoje per "Cavaliers-Blazers" rungtynes. V. Stankaus nuotr.

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!
OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm
866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

ATLANTA IMPORT EXPORT
"Atlantic Express" skyrius Cleveland'e
Litma Import-Export, Inc.
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
tel. (216) 481-0011
Klientams pageigaujant, nuo Naujųjų Metų viena valanda pasikeitė darbo laikas:
Antradieniais – penktadieniais – nuo 10-os ryto iki 6-os vakaro;
šeštadieniais – nuo 10-os ryto iki 3-os po pietų.
Sekmadieniais ir pirmadieniais skyrius nedirba

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**
Paskolos namų remontui nuo 7%
Del smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI
Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%
DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį – 9:00v.r. – 4:00p.p.
penktadienį – 9:00v.r. – 6:00p.p.
šeštadienį – 9:00v.r. – 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje – 11:00v.r. – 12:00p.p.
Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000